

LEPPÄSLÄINEN

N:o 4 2005

Leppäsläinen n:o 4 2005

Lehden toimituskunta

Esko Mäkipää
Paula Rintamaa
Reino Leppänen (kuvankäsittely)
Arto Ojanen (lehden taitto)

Leppäsläisten sukuseura ry

Terttu Huhtamaa, puheenjohtaja
Liisa Mäkipää, varapuheenjohtaja
Paula Rintamaa, sihteeri

Muut hallituksen jäsenet:

Eija Uusi-Oukari
Jukka Jaakkola
Reino Leppänen
Arto Ojanen

Esko Mäkipää, rahastonhoitaja
Pekka Rantala, tilintarkastaja
Kalevi Koivula, tilintarkastaja

Pankkitilin numero:
Nordea Kankaanpää 209118-7159

Etukannen kuva: Arto Ojanen

Painopaikka: Karhukopio Oy, Turku.

Sisältö

Sivu

Hyvät Lukijat	3
Sukukokouksen ohjelma	4
Leppäsläisten neljäs sukujuhla ja -kokous 31.7.2004	5
Kolmannen sukukokouksen 11.8.2001 jälkeen kuolleet suvun jäsenet	6
Saarna Kankaanpään kirkossa	7
Tervehdys Leppäsläisten sukuseuran 4. sukukokoukseen 31.7.2004	8
Elämänlanka	10
Muistikuva Annasta	10
Sukujuhlakuvia	11
Muistelmia mummostani Suoma Mariaana Jaakkolasta, Oskarin ja Pauliinan tyttärestä	12
Kultahäät	14
Leppäsläisten nuorta sukupolvea Iivarin sukuhaarasta	16
Eeti Leppäsen syntymästä 100 vuotta – välähdyksiä elämäntaipaleelta	18
Elokuu	24
Hyvää Joulua!	24
Eräs tappouhkaus ja sen toteutus	25
Olavi Vännin aikoihin Kilvakkalassa	28
Elämää Kilvakkalan taloissa 1500 - 1700 -luvuilla	31
Koivulan suutarinverstaassa	33
Syyskuussa v. 1999	37
“Kauppapuuri Karunvarre tiähaaras”	38
Sukuhaarojen yhteyshenkilöt 31.7.2005	41
Lapsuuden jouluku	42
Kuulumisia kiireenkin keskeltä	42
Lopuksi	43

Leppäsläisten sukuseura ry:n julkaisusarja

1. Leppäsläinen n:o 1 1995, loppuunmyyty
2. Leppäsläiset Sukukirja, hinta 25 e
3. Leppäsläinen n:o 2 1998, hinta 12 e
4. Leppäsläinen n:o 3 2002, hinta 10 e
5. Matti Lepäntalo (2005): Tarua ja totta
Kankaanpäästä. Vihtiläjärven kauppias. 29 e
6. Leppäsläinen n:o 4 2005, hinta 10 e

Hyvät Lukijat

Käsillä oleva Leppäsläisten sukuseuran toimittama neljäs sukulehti jatkaa yhdistyksen julkaisusarjaa. Vuosien kuluessa ilmentyneiden painotuotteiden lukumäärä on kasvanut tasaista tahtia. Lehtemme tarkoituksena on kirjata suvun vaiheita ja tapahtumia sekä saattaa niitä sukuseuran jäsenten tietoon. Toimintamme pontimina on seuran säännöissä ilmaistujen tehtävien toteuttamisvelvoitus.

Lehden sisällöllinen rakenne on vakiintunut jo edellisiä numeroita toimitettaessa, uusiin ratkaisuihin ei ole ollut tarvetta. Niinpä tälläkin kertaa saamme aluksi lyhyen raportin kesän 2004 sukujuhlan ja -kokouksen tapahtumista. Lehdessä julkaistaan lyhennettynä Kankaanpään kirkossa pidetty saarna, jonka yhteydessä luetellaan sukujuhlien välillä ajasta ikuisuuteen siirtyneiden leppäsläisten nimet. Itse juhlapaikan, Vihteljärven Toukolan, ohjelmasta on luettavissa seuran ensimmäisen puheenjohtajan lähettämä tervehdys sukukokoukselle. Samoin juhlassa esitettyjä runoja on ikuistettu lehden sivuille unohtamatta pakinaa Suoma Mariaanasta, Oskarin ja Pauliinan tyttärestä.

Muut kirjoitukset toimitus on vanhan tavan mukaan jakanut osastoihin Manassen ja Marjaanan lasten mukaisessa järjestyksessä. Saatujen juttujen aihepiiri on jälleen laaja; mitään ennalta asetettua tai suositeltua teemaa ei tälläkään kertaa ole ollut. Toimikunnan lähettämät kiertokirjeet sukuhaarojen yhteyshenkilöille ovat olleet ainoina kannustimina, henkilökohtaisiin yhteydenottoihin ja maanitteluihin ei ole ryhdytty.

Julkaisuajankohta joulukuussa on kirjoittanut lehteen jouluaiheista aineistoa mukaan lukien terveiset valtamerentakaisilta sukulaisilta. Suutarisukuun kuuluvina meidän on tärkeätä tutustua oloihin, joissa esivanhempiemme ammatinharjoittaminen on jatkunut: saamme kurkistaa suutarinverstaaseen ja sen toimintaan. Eteemme avautuu myös näkymä 1500-luvun Ikaalisiin, jossa vanhin tunnettu esi-isämme on elänyt. Pehdymme henkilökuviin sukumme jäsenistä, elämme heidän mukanaan arjen töissä ja juhlahetkissä. Saamme tietoa erikoisista tapauksista ja olosuhteista. Niin ikään nuorten sukulaistemme kuulumisia on tarjolla. Runot tuovat jälleen vaihtelua suorasanaisen kerronnan

keskelle, ja valokuvat selventävät ja virkistävät harmaata ulkoasua. Entiseen tapaan seuran puheenjohtajan terveiset julkaistaan lehden lopussa.

Aikaisemmin on todettu, että sukulehteen kirjoittavat suhtautuvat pieteetillä käsittelemisensä henkilöihin ja tapahtumiin. Sama asia on havaittavissa tässäkin numerossa. Sen takia lehtitoimikunnan on ollut helppo uurastaa tehtäviensä parissa. Kaikki aineisto on otettu ilolla ja kiitollisena vastaan.

Lehden teossa avustaneet kirjoituksia, runoja, valokuvia ja muuta materiaalia lähettäneet ovat ansainneet suuren kiitoksen, jonka lähetämme tässä kaikille yhteisesti ja jokaiselle erikseen! Ilman teidän panostanne lehti ei olisi nyt luettavissamme. Moni mielenkiintoinen ja tärkeä asia ei olisi ehkä koskaan tullut yleiseen tietoon, vaan olisi ollut vaarassa hävitä ikiajoiksi unhoon. Olette tärkeä osa sukumme historiankirjoitusta, jonka yhtenä tehtävänä on auttaa ymmärtämään manalle menneitä esi-isiamme, heidän menettelytapojaan ja ratkaisujaan ja viime kädessä opettaa meitä tuntemaan omaa itseämmekin.

Toivottavasti kirjoittajien näyttämä esimerkki innostaa tulevaisuudessa myös useita muita tarttumaan kynään ja kertomaan muistinsa katkōissa säilyneistä tapauksista, läheisistä henkilöistä ja näiden kohtaloista tai tiedottamaan sukukuntansa uusimmista uutisista.

Hyvät lukijat, lehtemme on halvalla tehty, se häviää helposti kilpailussa ulkonäkönsä ja laatunsa puolesta. Mutta ei paperin tarvitse olla kiiltävää eikä valokuvien kalliita moniväripainatuksia. Tärkeintä on se anti, joka sivuilta välittyy. Toimituskunta on taas kerran tehnyt parhaansa, että nyt valmistunut lehti täyttäisi tarkoituksensa. Harras toiveemme on, että olemme yhteisessä projektissamme onnistuneet muuntamaan painettuun asuun kiinnostavan kokoelman katkōmia sukumme ainutlaatuisesta kokemusmaailmasta, niin että kaikille tarjoutuu nautittavia lukuelämyksiä ja vähän nostalgista hehkua kiivaaseen elämänmenoon! Lehti on sydämen lämmöllä Teille tehty.

*Reino Leppänen
toimituskunnan puheenjohtaja*

4. Sukukokous Vihteljärven Toukolassa

lauantaina 31. heinäkuuta 2004

11.00	HARTAUS KANKAANPÄÄN KIRKOSSA	pastori Jari Koskela kanttori Erkki Alavillamo laulua Jaana ja Sauli Ahvenlahti
	KUKKIEN LASKU SANKARIHAUDALLE	Eeva ja Antti Koivula
	RYHMÄVALOKUVAUS KIRKON RAPPUSILLA	Marko Kärki
	TERVEHDYSSANAT JA MATTI LEPÄNTALON TERVEHDYS SUKUKOKOUKSELLE	Terttu Huhtamaa
	RUOKARUKOUS	Juhani Haveri
13.00	SATAKUNTALAINEN PITOPÖYTÄ	
14.30	OHJELMAOSUUDEN ALOITUS	
	YHTEISLAULUA	Erkki Alavillamo
	RUNOJA	Paula Rintamaa
	ILMOITUSASIOITA	Reino Leppänen
	SUKUSEURA-ASIAA	Arto Ojanen
	RUNOJA	Heikki Passilahti
	PAKINAA SUOMA MARIAANASTA	Eija Uusi-Oukari
	YHTEISLAULUA	
	KAHVI	
	SUKUSEURAN VUOSIKOKOUS	
	YHTEISLAULUA	
	PÄÄTÖSSANAT	Terttu Huhtamaa
	Juontaja	Juhani Haveri

Leppäsläisten neljäs sukujuhla ja -kokous 31.7.2004

Sukujuhlan valmistelut aloitettiin hyvissä ajoin jo talvella 2004. Juhlatoimikunta kokoontui suunnitteluistuntoihin ja järjesti myös puhelinkokouksia. Tulokseksi saatiin suvun järjestyksessä neljäs kokoontuminen lauantaina heinäkuun 31:ntena 2004.

Sukujuhla ja sen yhteydessä pidetty sukukokous palasivat juurilleen Kankaanpään Vihteljärven Toukolaan, jossa ensimmäinen ja toinen juhla pidettiin vuosina 1995 ja 1998.

Aluksi kokoonnuttiin vanhan tavan mukaan Kankaanpään kirkkoon hartauteen, jonka aloitti kanttori Erkki Alavillamo soittamalla uruilla juhlallisesti Eeti Leppäsen säveltämän Hymnin. Tilaisuudessa puhui julistavasti ”kotikylän” pastori Jari Koskela, jolla on myös sukusiteitä Oskarin ja Pauliinan jälkeläisiin. Jaana ja Sauli Ahvenjärvi esittivät kauniisti ja liikuttavasti lauluja kitaran säestyksellä, ja kirkkokansa yhtyi jälleen sydämensä pohjasta suvivirteen.

Eeva ja Antti Koivula laskivat kukat sankari-muistomerille, ja väen kokoonnuttua kirkon rappusille Marko Kärki otti yhteisvalokuvan.

Sukujuhla jatkui Toukolassa, jossa Patajussi apulaisineen oli taas kerran loihtinut erinomaisen satakuntalaisen pitopöydän. Sen antimista oli lupa nauttia hartaan antaumuksellisesti.

Varsinaisen ohjelmaosuuden aloitti puheenjohtaja Terttu Huhtamaa, joka luki seuran ensimmäisen puheenjohtajan Matti Lepäntalon pitkän ja tunteikkaan tervehdyksen sukukokoukselle. Juhlan juontajana esiintyi sulavasti Juhani Haveri, joka toimitti myös entiseen tapaan vihtiläjärviläisen vanhan ruokarukouksen. Runoja kuultiin kahteen otteeseen, Paula Rintamaan ja Heikki Passilahden vaikuttavasti tulkitsemina. Reino Leppäsen ilmoitusasioiden ja Arto Ojasen sukuseuraterveisten jälkeen oli vuorossa Eija Uusi-Oukarin mielenkiintoista ja hauskaa pakinaa Suoma Mariaanasta, Oskarin ja Pauliinan tyttärestä. Jaana ja Sauli Ahvenjärvi esiintyivät edelleen, ja juhlaväki lauloi innostuneesti yhteislauluja Erkki Alavillamon säestyksellä. Toukolan saliin oli koottu vanhoja esineitä ja valokuvia, jotka kiinnostivat yleisöä.

Juhlahahvin nauttimisen jälkeen pidettiin sukuseuran sääntömääräinen vuosikokous, jonka puheenjohtajaksi valittiin Reino Leppänen ja sihteeriksi Paula Rintamaa. Rahastonhoitaja Esko Mäkipään esiteltyä vuosien 2001 – 2003 tilit ja tilintarkastajien lausunnot kokous vahvisti tilinpäätökset ja myönsi yksimielisesti tilivelvollisille vastuuvapauden. Mainittujen vuosien toimintakertomukset hyväksyttiin ja sen jälkeen vahvistettiin toimintasuunnitelma ja talousarvio kolmivuotiskaudelle 2005 – 2007. Sovittiin, että jäsenmaksuja ei edelleenkään peritä.

Hallituksen jäsenet päätettiin aikaisempaan tapaan seuran säännöistä poiketen valita vapaasti eri sukuhaaroista. Entinen hallitus valittiin uudelleen toimikaudeksi 2005 – 2007: puheenjohtajana jatkaa Terttu Huhtamaa ja varapuheenjohtajana Liisa Mäkipää sekä muina jäseninä Jukka Jaakkola, Reino Leppänen, Arto Ojanen, Paula Rintamaa ja Eija Uusi-Oukari.

Tilintarkastajiksi valittiin Kalevi Koivula ja Pekka Rantala ja varatilintarkastajiksi Anja Koivula ja Timo Heinonen, kaikki uudelleen.

Lopuksi esiteltiin vielä eri sukuhaarojen yhteyshenkilöistä luettelo, johon oli tullut edellisen kokouksen jälkeen pieniä muutoksia.

Sukujuhla päättyi puheenjohtaja Terttu Huhtamaan sydämellisiin päätössanoihin.

Juhlan jälkeen seuran hallitus kokoontui järjestäytymisistuntoon ja valitsi sihteeriksi Paula Rintamaan ja rahastonhoitajaksi Esko Mäkipään, kummankin uudelleen.

Hallitus perusti myös uudestaan entiset toimikunnat, joiden kokoonpanoon ei tullut muutoksia: juh latoimikunnassa jatkavat Terttu Huhtamaa, Jukka Jaakkola, Liisa Mäkipää ja Eija Uusi-Oukari sekä lehtitoimikunnassa Reino Leppänen, Esko Mäkipää, Arto Ojanen ja Paula Rintamaa.

Kolmannen sukukokouksen 11.8.2001 jälkeen kuolleet suvun jäsenet:

Aino Aliina Rajala, o.s. Mäkelä, Kankaanpäästä, kuoli 89-vuotiaana elokuussa 2001 (12.5.1912 – 20.8.2001).

Voitto Leppänen, maalarimestari Espoosta, kuoli 83-vuotiaana marraskuussa 2002 (21.10.1919 - 20.11.2002).

Ento Leppimäki, autonkuljettaja Helsingistä, kuoli 64-vuotiaana maaliskuussa 2003 (26.5.1938 - 21.3.2003).

Mauno Sakari Leppänen, metsänhoitaja Kankaanpäästä, kuoli 77-vuotiaana heinäkuussa 2003 (4.5.1926 - 11.7.2003).

William Allan "Bill" Leppanen, asentaja DeKalbista (Illinois, USA), kuoli 63-vuotiaana marraskuussa 2003 (28.8.1940 - 12.11.2003).

*

DeKalbissa ilmestyvässä Daily Chronicle-nimisessä paikallislehdessä oli 20.11.2003 William Leppasesta viereisellä palstalla oleva muistokirjoitus, jossa kirjoitettiin mm. seuraavaa:

"Bill" syntyi 28.8.1940 DeKalbissa. Hänen van-hempansa olivat William F. ja Geneva (Matherly) Leppanen. Hänet vihittiin Dona Jo Lindstromin kanssa 16. helmikuuta 1963 DeKalbissa.

"Bill" valmistui lukiosta 1958. Hän oli USA:n ilmavoimien veteraani. Hän toimi aikaisemmin useita vuosia poliisina DeKalbissa ja Maltassa ja työskenteli sen jälkeen yli 15 vuotta A.O.Smith-nimisessä yrityksessä. Hän on ollut jäsenenä Shifters autoklubissa ja DeKalbin hirviseurassa.

"Bill'iä" jäivät kaipaamaan hänen vaimonsa Dona, hänen kaksi lastaan William "Rusty" Leppanen Arlington Heightsista ja Vicky Leppanen DeKalbista sekä tyttärentytär Liliee Catherine.

Updated Thursday, November 20, 2003 12:04 PM

WILLIAM A. LEPPANEN

William A. "Bill" Leppanen, 63, of DeKalb, Ill., passed away Wednesday, Nov. 12, 2003, at St. Anthony's Medical Center in Rockford.

Born Aug. 28, 1940, in DeKalb, he was the son of William F. and Geneva (Matherly) Leppanen. He married Dona Jo Lindstrom on Feb. 16, 1963, in DeKalb.

Bill was a 1958 graduate of DeKalb High School. He was a veteran of the U.S. Air Force. He was a former DeKalb and Malta policeman, having served for several years, and worked for A.O. Smith in DeKalb for more than 15 years. He was a former member of the Shifters Car Club and the DeKalb Moose Club.

He is survived by his wife, Dona; two children, William "Rusty" Leppanen of Arlington Heights and Vicky Leppanen of DeKalb; and a granddaughter, Liliee Catherine.

He was preceded in death by his parents.

The funeral service will be held at 10 a.m. Saturday, Nov. 15, at Anderson Funeral Home in DeKalb, with Pastor Kitty Ganzel of the First United Methodist Church officiating. Burial will follow at Fairview Park Cemetery in DeKalb. Visitation will be from 4-7 p.m. Friday, Nov. 14, at the funeral home.

In lieu of flowers, a memorial is being established for William A. "Bill" Leppanen in care of Anderson Funeral Home, P.O. Box 605, 2011 S. Fourth St., DeKalb, IL 60115.

For information, call (815) 756-1022.

Saarna Kankaanpään kirkossa

Kotikirkkomme on meitä kutsunut tänään suojiinsa, kuten niin monesti aikaisemmin, niin meitä ja aikaisemmin esi-isiamme. Nämä penkit, tämä kirkko on osa meidän olemassaoloamme, osa kankaanpääläisyyttä juuriamme. On tärkeää tiedostaa mistä tulemme, keitä olemme. Sukutapahtumat ovat hieno tapa kunnioittaa esi-isiamme ja äitiemme työtä ja olemassaoloa ja kirkko on aina ollut ja toivottavasti tulee aina olemaan vahvasti mukana meidän jokaisen elämän vaiheissa, kuten tänäänkin. Meillä ihmisillä kaikilla on sisäänrakennettu kaipuuntunne jotain kohtaan, juuriamme tai vielä enemmän, Suurempaa kohtaan.

Millaisen Jumalan haluaisimme kaipuuta tyydyttämään ja kysymyksiimme vastaamaan? Ensimmäiseksi ehkä, että Jumala olisi voimakas, voimakkaampi kuin me tai kukaan muukaan ihminen. Hänen täytyisi pystyä enempään kuin mihin me pystymme.

Hänellä pitäisi olla jollakin tavalla hallinnassaan koko maailma ja kaikki, mitä siihen kuuluu. Seuraava toivomus olisi, että hän antaisi selviä ohjeita siitä, miten meidän ihmisten pitää elää, jotta kaikki sujuisi hyvin, eivätkä ihmiset aiheuttaisi vaikeuksia toisilleen. Seuraavaksi, että hän olisi hyvä, reilu ja oikeudenmukainen. Meidän pitäisi voida luottaa häneen ja siihen, että hän kohtelee kaikkia tasapuolisesti.

Toivomus olisi myös, että hän olisi kärsivällinen ja anteeksiantava, että hän ymmärtäisi, että emme aina osaa tai jaksaa toimia oikein ja hänen tahtonsa mukaisesti. Toivoisimme, että häntä ei tarvitsisi pelätä. Vielä, että hän ei olisi kovin kaukainen ja tavoittamaton, vaan voisimme olla häneen sellaisessa suhteessa, kuin hyvään ystävään, että voisimme puhuakin hänelle. Oikeastaan hän saisi olla vähän niin kuin hyvä äiti tai isä, joka huolehtii lapsistaan ja haluaa heidän parastaan. Ihmiskunta olisi kuin yhtä perhettä, jossa kaikki ovat jumalan lapsia. Ja vielä lopuksi, että hän olisi kuolemaakin voimakkaampi, että kaikki ei päättyisi siihen, kun kuolen, vaan sen jälkeen olisi vielä jotakin, jossa elämäni jatkuisi ja jossa voisin olla yhdessä meille rakkaitten ihmisten kanssa.

Me kristityt uskomme, että meillä on juuri tällainen Jumala. Hän on voimakas, kaikki-

valttias. Hän on luonut koko maailman kaikkeuden ja pitää sitä yllä. Ja hän on myös hyvä ja oikeudenmukainen. Hän on antanut ihmisille lakinsa noudatettavaksi, mutta hän on myös anteeksiantava. Hän ei hylkää ihmistä, vaikka tämä olisikin tehnyt väärin, vaan antaa mahdollisuuden aloittaa uudelleen alusta. Ja hän ei ole halunnut jäädä vain jonnekin kaukaisuuteen tarkkailemaan maailmaa, vaan hän tuli itse maailmaan ihmisten keskuuteen ihmisen muodossa, Jeesus Nasaretilaisen hahmossa. Jeesus opetti, että Jumala on meidän isämme taivaassa ja me ihmiset olemme hänen lapsiaan ja veljiä ja sisaria keskenämme.

Me tiedämme Raamatusta, että Jeesus vetäytyi usein yksinäisyyteen rukoilemaan. Vaikka hän oli Jumalan Poika, ihmiseksi tulleen ja jumalisuudesta riisuutuneena hän tarvitsi rukousyhteyttä Isään. Hän oli yhtä Isän kanssa, ja silti hän kaipasi sitä yhteyttä, joka hänellä oli ollut aikojen alusta kirkkaudessa Isän luona ennen ihmiseksi tuloaan. Häinkin tarvitsi rukousta hiljaisuudessa ja yksinäisyydessä.

Kuinka paljon enemmän sitä sitten tarvitsimmekaan me tämän päivän ihmiset, joiden elämä täyttyy monenlaisista mitä erilaisimmista virikkeistä ja vaikutteista.

Kirkastusvuoren hiljaisuudessa Jeesuksen ulkomuoto muuttui. Opetuslapset saivat nähdä Jeesuksen siinä taivaallisessa kirkkaudessa, joka hänelle kuului Jumalan Poikana. Hänen kasvonsa loistivat ja vaatteensa hohtivat kirkkautta. Jumala halusi antaa kuitenkin erään erittäin tärkeän opetuksen näille kolmelle opetuslapselle. He näkivät Mooseksen ja Eliaan Jeesuksen seurassa. He olivat kuulleet jo lapsuudesta asti luettavan synagoogassa Mooseksen kirjoja ja profeettoja. Ne olivat heille uskon perustana. Heistä oli hyvä nähdä Mooses ja Elia Jeesuksen seurassa. Nyt he kuulevat Jumalan, Taivaallisen Isän, puhuvan heille. Ääni, joka pilvestä kuuluu, sanoo heille: ”Tämä on minun rakas Poikani, kuulkaa häntä!” Jumala sanoo heille: Kuulkaa Jeesusta. Jeesus on enemmän kuin Mooses ja profeetat. Mooses oli edelläkävijä. Hän ja hänen lakinsa oli kasvattaja Kristukseen, mutta vain kasvattaja. Mooses ei tuonut pelastusta. Hän katseli luvattua maata korkealta vuorelta, mutta ei päässyt luvattuun maahan. Laki ei vie perille. Vain Jeesus vie perille. Jeesus on tie, totuus ja

elämä. ”Ei kukaan pääse Isän luo, muutoin kun minun kauttani,” sanoi Jeesus.

Myös meidän ihmisten elämässä tulee omat kirkastusvuorihetkensä. Ajat jolloin kaikki tuntuu niin varmalta, tuoreelta ja hyvältä. Näemme tuntemme ja ymmärrämme Luojamme suuruuden ja samalla oman pienuutemme, Raamattu nimittää sitä uskon ensirakkauden ajaksi. Kun tuo vaihe ajan myötä mahdollisesti muuttuu, joudumme epätietoisuuden kriisiin. Olivatko tunteeni vain harhaa.

Uskon asioissa merkittävin asia ei olekaan mitä minä tunnen ja koen, vaan mitä Sana lupaa. Tunteet menevät ja tulevat. Toisinaan on niin varma ja hyvä olla ja seuraavassa hetkessä taas kaikki näyttää synkältä, kompastutaan ja peitytään omaan itseen. Siksi on tärkeää tietää ja muistaa: Uskoni ei ole minun varassani, vaan Jumalan varassa. Hän on luvannut olla omiensa kanssa joka päivä - sinä varjoisanakin. Samoin Hän on luvannut että ketään Hänen tykönsä tulevaa Hän ei heitä ulos.

Tänäänkin kirkastusvuoremme ydinsanoma on: ”Tämä on minun rakas Poikani, kuulkaa häntä!” Salattu Jumala on ilmoittanut itsensä maailmalle Kristuksessa. Jumalan kirkkaus loistaa maailmalle alkaen seimestä ja päättyen Golgatan kautta pääsiäisaamuun.

Jari Koskela

pastori (Oskarin Pauliina-vaimon veljen pojanpoika) eli Iisakki Koskelan Jukka-pojan poika

Tervehdys Leppäsläisten sukuseuran 4. sukukokoukseen 31.7.2004

Olen hyvin iloinen, että Sukuseuramme kokoontuu neljänteen kokoukseensa ja juhlaansa. Valitettavasti ihmisen elonkaari on kohdallani tullut siihen vaiheeseen, jolloin kehon kunto diktatorisesti määrää mitä milloinkin voit ja saat tehdä. Näiden sukujuhlienkin kohdalla ei ollut valinnan varaa: oli pysyttävä kotona, vaikka mieli muuta halusi.

Mielessäni välkkyi ensimmäinen sukukokouksemme. Se oli ikimuistoisen juhlava ja yhteishenkinen: kokoontuminen kirkkoon, Eetserkun säveltämä upea hymni, jonka kanttori uruilla taidokkaasti soitti, Jari-serkun persoonallinen saarna ja komea laulu sekä Jaana ja Sauli Ahvenjärven kauniit, sointuvat äänet ja heidän laulunsa. Kaikki kulminoitui meidän yhteisesti, voimakkaasti myötäeläen laulaamaamme suvivirteen. Samoissa tunnelmissa jatkui juhlamme Toukolassa.

Nyt siis suku kokoontuu neljännen kerran. Onnittelten teitä kaikkia, jotka olette sinne kokoontuneet. Sihteerimme Paula Rintamaa on pitänyt meitä jäseniä hyvin seuramme tapahtumien tasalla.

Merkillinen on tämä sukuseuraisuuden tausta. Nuori ihminen viis veisaa koko suvusta. Hänen koko energiansa on keskittynyt oman persoonan ympärille. Oman elämän, oman uran ja omien ihmissuhteittensa rakentamiseen. Kaikki tuo on ymmärrettävää ja johdonmukaista. Kyseessä on oman olemassaolon turvaaminen ja biologisten lainalaisuuksien täyttäminen.

Vasta keski-ikässä ja erikoisesti sen myöhemmässä vaiheessa herää kiinnostus omaan taustaan. Mistä minä olen tullut? Mistä ovat peräisin minun kehoni muodot ja erityisesti, keiden edellisten polvien jäsenten kautta minun henkiset ominaisuuteni ovat periytyneet? Suku alkaa siis kiinnostaa. Joidenkin kohdalla kiinnostus johtaa suvun tutkimiseen niin kuin meillä Arto Ojasen.

Syntyy siis ensin sukuluettelo. Sitten aletaan kaivata tietoa suvun jäsenten henkilöstä. Minkälaisia ihmisiä he ovat ja olivat. Tässä persoonallisuuksien etsinnässä alkavatkin vaikeudet. Muistitietoa on yllättävän vähän ja sekin ristiriitaista. Kukin kertoja muistaa asioita omal-

la tavallaan. Säilynyt tieto kertoo enemmänkin esipolvien toimista kuin itse henkilön persoonasta. Olen ihmetellyt, että miksi näin on? Vastaus löytyy ihan omalta kohdaltani. Kukaan, lähinnä siis isä ja äiti, ei kertonut minulle juuri mitään, eivät edes omista vanhemmistaan ja sisaruksistaan eikä minulla, lapsella, ollut aivoja kysellä näistä, nyt tuiki tärkeistä asioista.

Miksi näin? Olen löytänyt ainakin kaksi selittävää syytä. Ensimmäinen on, että vanhemmille oman perheen ja lapsuuden asiat ovat niin selviä ja jokapäiväisiä, että mitäs niistä nyt kertoilemaan. Ei edes vaikka lapsi toiveikkaana pyytää että ”kerro mulle lapsuudestasi!” Toinen syy onkin paljon painavampi ja kauaskantoisempi. Se on vanhempien ja heidän lastensa välinen puhumattomuus, keskustelemattomuus. Vanhemmat eivät rakenna henkistä ihmissuhdetta itsensä ja lastensa välille. Siinä molemmat menettävät paljon elämänsä rikkaudesta, ilosta ja lopulta ystävydestä, jonka voi luoda lapsensa ja itsensä välille. Jopa vanhuuden turva kyseenalaistuu, kun vanhempien ja lasten luonteva, luottavainen ja avoin suhde jää syntymättä.

On niin tavallista, kun pieni lapsi kyselee ja kyselee, että mikä tuo on, mitä varten se noin tekee, mä haluun jätskin - mikset sä anna - anna ny!, miksei meillä ole autoa, mikä tämä on, mitä sillä tehdään, mitä varte tuolla miehellä on tommonen parta, mitä mummu tekee, onko vaari vanha, miksei Irja-tädin mies enää käy meillä, kerro äiti, kerro isä! Siinä lapsi opettelee tutustumaan ympäristöönsä, maailmaan eli siis elämään, sen kaikkiin osatekijöihin. Tässä vanhemmilla on ”tuhannen taalan paikka” ihmissuhteen luomiseen. Helppo tehtävähän se ei ole. Me ihmiset laiminlyömme sen liian usein. Vaatii suurta kärsivällisyyttä vastata pienelle ihmistaimelle jokaiseen uuteen kysymykseen toistuvasti ja toistuvasti. Toistuvasti? Niin, lapsi on viisas. Jos hän ei ole ymmärtänyt ensimmäistä vajavaista vastausta tai annettua selitystä, hän toistaa kysymyksen. Hän haluaa asian itsellensä selväksi. Onnellinen se äiti ja isä, joka nauttii lapsensa tiedonhalusta ja kehittymisestä. Liian usein kuulee isän/äidin sanovan jälki kasvulleen: ”ole hiljaa, ei täällä saa puhua, ihmisekki kuulee!”

Niin että. Jos lapselle ja nuorelle ihmisen alulle ei kerrota edellisistä polvista juttuja ja

tarinoista, ei hänelle synny kunnon kuvaa oman itsensä taustatekijöistä. Tämä sitten vaikeuttaa suuresti - aiheeseen palatakseni - sukututkijankin aineistonkeruuta, kun sellaisen aika tulee.

Sukutarinoiden keruu meidän Leppäsläisten kohdalla ei ole aina helppoa, koska tieto suvun jäsenistä on säilynyt pääasiassa suusanallisessa muodossa. Kirjallisia dokumentteja on kovin vähän. Kertojiaakin on. Muutamia jopa aivan verrattomia. Olen joutunut ihmettelemään hyvien kertojien erinomaista havainto- ja mieleenpainamiskykyä sekä loistavaa kertomistaitoa. Heidän eläytymisensä kertomiseen ja esiintymisensä on tuonut mieleen, että asianomainen henkilö olisi pystynyt hyvin esiintymään näyttämölläkin.

Me leppäsläiset olemme lähteneet torpasta ja suutarinverstaasta. Mielestäni olemme lähteneet sieltä riittävin itsetunnon. Olemme kehittäneet niin taidollista kuin henkistäkin perimäämme Marjaana-mummun tarmolla ja Manasse-taatan kätevyydellä ja humaani-suudella. Ihan luottavaisesti voi suhtautua sukuhaaramme tulevaisuuteen.

Saamme olla kiitollisia nykyiselle hallitukselle asioiden hoidosta. Heidän työnsähän on täysin vapaaehtoista, kannustiminaan vain henkilökohtainen innostus oman suvun tutkimiseen ja sukutietouden kehittämiseen. Asioiden hoitaminen on vaatinut paljon aikaa ja suuriakin uhrauksia, joskus hyvinkin vaikeissa henkilökohtaisissa elämänvaiheissa.

Kiitollisena

Matti Lepäntalo

Elämänlanka

Elämänlanka on nimenä kasvilla kiipeävällä,
joka kasvoi lapsuudenkotini kuistin seinällä
vaaleanpunaisin, torvimaisin kukkasin
kauniina, runsaana se kukki kesäisin.

Se on ihme kukka sitkeydessään,
joka kevät se nousi – uskollisesti,
vaikka ei lannoitettu, hoidettu mitenkään
narut tueksi vedimme – luonnollisesti.

Meidän leppäsläisten sitkeä elämänlanka
tulee raamatun ohjeiden muodossa
Korkeimmalta.
Usein elättelemme omien voimien
kuvitelmaa,
kuitenkin, näkymättömin langoin Hän meitä
ohjaa.

Onnellinen, joka nuorena uskon löytää
ja elävällä sanalla elämänsä täyttää
onko se myöhäistä näin ikäihmisenäkään,
jos siihen hartain mielin ja voimin pyritään?

Oma uskoni on pienin pieni säie vasta,
mutta toivon siihen Jumalalta vahvistusta,
että se versois runsaaksi kuin puu mahtava
ja perille päästyä olisi ”ikuinen elämänlanka”.

Paula Rintamaa

Muistikuva Annasta

*Tämän runon olen kirjoittanut mieheni tädin
muistoksi. Luulen, että samanlaisia mummuja löytyy
myös leppäsläisistä, jotka asuvat omassa pienessä
mökissään sitkeästi niin kauan kuin voimat riittävät.*

Hänen tupaansa astuessaan
saapui eri maailmaan
missä kiire oli tuntematon
rauha sanoin kuvaamaton.

Huivi sidottuna leuan alta
siniruutuinen esiliina edessä.
Hymy herkässä, sana valmiina;
mitä kuuluu maailmalta?

Ikkunan takana lintulaudalla
peipot, punatulkut, sinitiaiset
ahkeraan kävivät aterialla
Annan iloksi ja viihdykkeeksi.

Ei tarvittu mukavuuksia,
maailman hömpötyksiä
televisiosta puhettakaan
radiota kuunnellaan.

Lilja kukkii katsokaa
ainakin kolmekymmentä
kukkaa, laskekaa.

Pahaa hän ei kenestäkään puhunut
saati, että olisi moitiskellut.
Aina leikkisä puhe kevensi tilanteen
yleensä uskostaankin
hän ajatteli itsekseen.

Jopa niinkin vaikea asia, kuin syöpä,
lääkärin sanomana
sai Annan leikkiä puhumaan;
sammakot ne vatsassa kurnuttaa.

Hento voimakas nainen
mistä voima moinen
vastustaa meitä sukulaisia,
kun olimme huolissamme.

Leikkaukselle – eei
vanhustentaloon – eei
kunnalliskotiin – EI

Vaikka laho sängystä jalan vei
ja uunista lohkeili tiiliä
lämmönlähteenä vain kolopesä,
mutta tuleehan jälleen kesä,
jolloin aurinko tupaan paistaa
kolmelta ilmansuunnalta.

Yhdeksänkymmentäkolmevuotiaana
harras toive täyttyi Annan kohdalla,
hän sai nukkua ikiuneen kotona,
keinutuoliin, ei ihan sänkyynsä,
niin kuin rakas Jalmari miehensä.

Mitä eväiksi meille, tänne jääneille
muistakaamme kädet yhteen liittää
ja vastoinikäymisistäkin kiittää.

Paula Rintamaa

Sukuseuran puheenjohtaja Terttu Huhtamaa.

Jaana ja Sauli Ahvenjärvi esiintyvät sukujuhlassa.

Saappaita ja lestejä sukujuhlan näyttelyssä.

Muistelmia mummostani Suoma Mariaana Jaakkolasta, Oskarin ja Pauliinan tyttärestä

Mamma, kuten me häntä kutsuimme, oli syntynyt 14.11.1903 ja poistui joukostamme 21.3.1994. Ehdimme juhlia hänen 90-vuotissynttäreitään. Mammalla oli puolisona Juho Nikolai Jaakkola, mutta hän jäi leskeksi jo 1973.

Suoman ja Nikolain tapaamisista Vilho-veli muisteli Terttu Huhtamaalle: Nikolai kävi tapaa-massa Suomaa Kiviniemen haassa, se oli salaista toimintaa. Kerran Oskari meni iltahämärässä nuorten perään. Siellä oli muitakin nuoria kuin Suoma ja Nikolai. Oskarin piti lyödä piiskalla Nikolaita, mutta hämärässä hän löikin naapurin Iivaria.

Suoman lähtö: Suoma lähti kotoa iltapuollessa, otti mukaansa vain vaatteita nyyttiin. Oskari oli mahdollottoman vihainen lähdöstä. Hän oli puhunut asiasta veljelleen Viljamille, joka oli sanonut vain, että rakkaus kaikki voittaa.

Suoma ja Nikolai elivät jonkin aikaa vihkimättä Jaakkolassa. Vihille he pääsivät, kun Suoma väärensi isänsä nimikirjoituksen. Siihen aikaan alle 21-vuotias tarvitsi vanhempiensa suostumuksen. Vihille mennessään Suoma oli raskaana, mutta lapsi menetettiin. Oskari ei koskaan käynyt Jaakkolassa, mutta välit Suoman kanssa korjaantuivat.

Suoma oli tarmokas, sisukas ja nopeaotteinen työihminen. Hän pärjasi valittamatta suuren perheensä kanssa.

Sisarukset Mäkelästä kävivät usein kyläilemässä Suoman luona. Pauliina ei moittinut tytärtään. Kun Kahilassa öljylamput menivät rikki, sanoi Pauliina, että ”pittee viedä Niksulle tinattavaksi”.

Kyllä Oskarikin Niksun hyväksyi, ja siihen auttoi viina, jota Jaakkolasta tuotiin. Taisi Niksu sitä itse valmistaa.

Fanny sai kotoa paljon avustusta perheelleen, esim. voita, piimää, viljaa, heiniä, liinavaatteita jne. Pauliina huolehti siitä, että Suoma sai vastaavasti. Osan tavaroista Pauliina antoi salaa Oskarilta.

Äitini Aino Kujansuu on vanhin Suoman lapsista. Kaikkiaan heitä on ollut 13 ”porsasta”, joista 11 jäi eloon. Toisen heistä kuolemasta

Suoma Mariaana Jaakkola.

äitini kertoi, kuinka he iltapimeässä piikkilampun valossa Suoman kanssa katsoivat, että vauva ei enää hengitä.

Syntymätkin olivat yhtä lähellä: kaikki ”porsaat” syntyivät kotona. Eräänkin kerran väki lähti päiväksi riihelle eli puimaan viljaa. Illalla väen palatessa Suoma ilmoitti, että olisi yksi riihimies lisää. Ruokakin oli valmiina ja lehmät lypsetty. Tuntuu siltä, että me jälkipolvet olemme huomattavasti heikompaa sorttia. Äitinikin synnytti nuorimmaisensa synnytyssairaalassa. Minä puolestani olen ollut aikanaan jo kuusi viikkoa vauvalomalla.

Suoman arki oli kovaa työtä. Nikolaikin oli välillä sodassa. Siinä riitti kaikille työtä ikänsä ja taitojensa mukaan. Tyttöjen apua kaivattiin myös navetassa. Äitini on kertonut käyneensä hevosella myllyssäkin, vaikka voimat eivät vielä säkin nostoon riittäneet. Mamma teki kotona kuorman ja isäntämiehet auttoivat myllyllä. Homma tuli hoidettua.

Elämä oli joskus hyvin niukkaa, varsinkin katovuosina. Viinan keittokin alkoi siitä, kun viljan lainasta eräs isäntä halusi takaisinmaksuksi puolet ”kirkkaana liemenä”. Toisesta puolesta sai tehdä leipää.

Peltoa viljeltiin viljalla ja kuivalla heinällä,

mutta ei laidunnettu. Laitumena käytettiin metsiä ja niittyjä, elikkä käytiin niin sanotusti paimenessa. Se oli kova, epämieluisen komento, kun joutui paimeneen. Sinne laitettiin kaksi lasta kerralla, yksi isompi ja toinen pienempi. Eväät mukaan ja päiväksi lehmien kanssa metsään, koeta siinä sitten saada päiväsi kulumaan! Lehmät tunsivat kyllä kellon, koska lähdetään lypsylle.

Itse muistan pienenä ollessani, kuinka äitini kuunteli Irjan ja Pentin ja Maijan ollessa paimenessa lehmänkellon ääniä. Jos ääni kuului Lahden kyröltä, niin apuun hän lähti ja lujaa. Paimenten käpylehmänavetta saattoi olla aivan eri paikassa kuin oikeat lehmät.

Olen myös vakuuttunut siitä, että ehtoon hämärässä on särpimeksi käyty hakemassa metsästä lehmän maitoa. Millä ihmeen konstilla muuten olisi semmoinen katras pystytty elättämään, vaikka Mamman taidot yllä tunnettiin. Hän laittoi vähistä aineista hyvää ruokaa. Se piti tehdä puhtaasti, silmä ei saanut vetää enempi kuin vatsa.

Leipä leivottiin itse, kakkoa noin kerran viikossa, ja ruisleipää oli kuivana katossa vartaissa. Sitä leivottiin useampana päivänä peräkkäin, ja äitini kävi Kujansuussa ollessaan auttamassa Suoma siinä puuhassa. Itselleni on jäänyt mieleen ensimmäiset kerrat, kun voimme veljeni Jorman kanssa mennä yksin sen metsämatkan polkua pitkin Pirttikylästä Jaakkolaan. Äiti antoi kellonajan, koska saimme lähteä. Laski, että suurin osa leivistä oli kypsytetty eikä tikua enää ollut pirtissä. Tärkeätä oli myöskin, että menimme kumisaappailla, etteivät käärmeet päässeet puremaan.

Kasvimaa oli aina hyvässä kunnossa. Siellä ahkeroivat kaikki vuorollaan, kuka oli sopivassa iässä. Pääsin minäkin Suomen oppeihin tutustumaan hänen valvovan silmänsä alla.

Sieltä ne Suomen porsaas sitten lähtivät:

Aino: äitini Jämille töihin ja sitten Kujansuuhun emännäksi;

Sakari: Jämin kautta Tampereelle laitostomieheksi Suomen Trikoolle;

Liisa: Kokemäelle talouskouluun ja Noor-markkuun emännäksi;

Anna: apulaiseksi Jämijärvelle ja kävipä matka aina Australiaan asti;

Matti: savottamieheksi pohjoiseen ja laitostomieheksi Koskelan kenkätehtaalle;

Hilkka: piiaksi Jämijärvelle ja sieltä Tampereen Sarvikselle;

Jukka: tie kulki myös Koskelaan, ja autotkin hän sai kuntoon;

Anja: on ollut haluttu kotiapulainen, on nähnyt monta sellaista keittiötä, mihin mekin haluaisimme kurkistaa;

Maija ja Irja: tie kulki Koskelan kenkätehtaan ovien kautta;

Pentti: lähti ensin ammattikouluun Kankaanpäähän ja sitten Helsinkiin töihin ja jatko-opiskeluihin.

Mamma ja Nikolai muuttivat 60-luvulla kotinaapuriini. Silloin he olivat jo melkein kahden. Tilaa olisi ollut puolta enemmän. Vanhassa Jaakkolassa oli vain yksi talviasuttava huone. Sovun täytyi olla hyvä, että pystyttiin siellä asumaan.

Sitten saatiin sähkö. Mamma ehti olla ”nykyaikainen” maanviljelijä, jolla oli lypsykone. Hän jatkoi karjan pitoa senkin jälkeen kun Niksu kuoli. Lapset auttoivat heinätoissa ja puinnissa. Joutuipa siinä veljenieppokin siirtämään lomareissuaan, kun Mamman heiniä piti ruveta tekemään. En olisi halunnut olla veljeni housuissa, kun toisena vaihtoehtona oli loma morseimen kanssa, toisena Mamman heinät.

Mamma oli voimakastahtoinen nainen ja oli välistä ”mieltä”. Saipa hän kerran isänikin epäilevälle kannalle erään aamusaarnan jälkeen. Meidän koira oli purrut mammaa, mutta saarnan jälkeen isä totesi, ettei tiedä, kumpi se oli, hän vai koira, joka puri.

Mammalla oli lapsille aina jotain tarjottavaa. Hän kävi niin sanotussa kylmässä huoneessa, ja sieltä löytyi karkkia, pikkuleipiä, keksejä tai Jaffaa. Joskus tätä makean syöntiä ruvettiin veljeni Sepon lapsilta rajoittamaan. Sovittiin Mamman kanssa, että ne ovat lopussa. Tilanne oli niin uusi ja outo, että Annika, 5 vuotta, soitti minulle: ”Nyt on hätätilanne. Asiat ovat todella huonosti: Mammalla ei ole karkkia, keksejä eikä edes Jaffaa”.

Sairauden myötä Mamma joutui luopumaan karjastaan. Matti muutti Mamman luokse ja osti Kalliomäen.

Enempi hoivaa tarvitessaan Mamma asui tyttäriensä Irjan ja Maijan perheissä. Maijan luona hän sitten kohtasikin matkansa päin.

Suoman hautajaiset olivat meille omaisille raskain saattoreissu. Mamma oli sellainen ter-
vaskanto joka oli aina ollut. Kuvittelimme kai
saavamme pitää hänet ikuisesti. Luopumisen
tuska oli suunnaton.

Elämä on kuitenkin jatkunut. Hän elää muis-
toissamme kultaisissa kehyksissä. Monta hyvää
elämänohjetta on eväänämme.

Eija Uusi-Oukari

Kultahäät

Talvi oli vaihtumassa kevääksi kun Mäke-
län Oskari ja Pauliina viettivät juhlaa pit-
kän yhteisen taipaleen kunniaksi. Sukulaiset ja
ystävät läheltä ja kauempaakin tulivat Kahila-
Mäkelään juhlimaan 50 vuotta kestänyttä
avioliittoa. Hääpäivä sattui olemaan arkipäivä
ja Oskarin ehdoton vaatimus oli, että juhlat

vietetään varsinaisena hääpäivänä. Vieraat oli
kutsuttu kutsuilla ja kiitettävästi he pystyivät
kutsua noudattamaan tuona maaliskuisena
maanantai-iltapäivänä.

Vieraita saapui yli kaksi sataa. Heidän jou-
kossaan oli monia Leppäsläisiä ja Koskelalaisia,
siis molempien puolisoitten sukulaisia sekä
yhteisiä ystäviä ja naapureita. Kankaanpään
seurakunnan tervehdyksen toi pastori Reino
Oksanen.

Vieraille tarjottiin pitokokki Tyyne Koskisen
valmistamaa juhlaruokaa. Pitopöytä oli katettu
yläkerran ”karjalaan” ja kahvit tarjoiltiin sil-
loisen tavan mukaan tarjottimella. Tarjoilu-
tehtävään oli pestattu joukko vikkelijalkaisia
nuoria naisia naapureista ja talon omasta palve-
lusväestä. Alkoholia ei juhlassa tarjoiltu, koska
Pauliina-emännän terveydentila oli jo silloin
melko heikko.

Olen aikojen kuluessa kuullut monia ker-
tomuksia kultahäistä, joten on ilmeistä, että
tämä juhla oli aikanaan merkittävä tapahtuma,
josta puhumista ja muistelemista riitti vuosiksi
eteenpäin. Kultahääpäivästä meidän päiviimme
säilyneitä konkreettisia muistoja ovat muutamet
lahjatavarat ja onnitteluaadressit. Esimerkkinä
näistä ovat vieläkin käyttökelpoiset kaksi
nojatuolia, jotka lahjoitti Artturi Leppänen.
Tuolit oli alun perin päällystetty sota-ajan

niukkuudesta muistuttavalla paperikankaalla. Lahjaksi saadun hopeapäisen kävelykepin kanssa voi tulevina eläkepäivinä ”herrastella” Oskarin nuorimman pojan poika kirkkoherra Jari Muta. Tutustumisen arvoisia ovat myös muutamat lahjakirjat, joita säilytän kirjahyllyssäni.

Adresseista on kiva lukea ihmisten nimikirjoituksia, ja miettiä keitä he ovat olleet. Juhlapäivästä tulee pian kuluneeksi 60 vuotta ja suurta osaa juhlaväkeen kuuluneista emme enää tässä elämässä voi tavata. Ajattelen, että isovanhempieni kultahääpäivä oli merkittävä sukujuhla, jossa monet Leppäsläiset tapasivat toisiaan ja mukana oli myös runsaasti sukulaisia, jotka eivät olleet Manassen ja Marjaanan jälkeläisiä.

Terttu Huhtamaa

Mi ompi tähti firfas tuo?

Mi ompi tähti kirkas tuo?
Se loisteen luo
ja kirkkahalla paisteellaan
nyt täyttää taivahan ja maan.

Ja koska tähden löysivät,
niin riensivät
he Beetleheimin seimen luo,
kun johti heitä tähti tuo.

Ja taivaan Herralle ja maan
niin lahjojaan
he toivat, maahan langeten,
kumartaen ja rukoillen.

Niin mekin kanssa tietäjän
siis matkaan näin
jo joutukaamme lähtemään,
nyt Jeesustamme etsimään.

Virsi 41. Elias Lönnrot (1802–1884) v. 1867 virsikirjaehdotukseen. Em. lahjakirjasta.

Pekka Halonen: Kuninkaitten kumarrus. Kotkan kirkon alttaritaulu. Oskarin ja Pauliinan kultahääpäivänään Lempi ja Ivar Voipiolta lahjaksi saamasta kirjasta Kunniaksi Luojan (1946), toim. E. F. Juurmaa.

Leppäsläisten nuorta sukupolvea livanin sukuhaarasta

Markku ja Sirpa Leppänen avioituivat v. 1974, jonka jälkeen he tekivät runsaan neljän vuoden kuluessa vauhdikkaan ja tuottoisan, uutta elämää aikaansaavan 'kolmiloikan' jonka seurauksena ilmestyi kolme uutta tulokasta Leppäsläisten Sukukaartiin.

Myöhemmin elämässä kaarti lisääntyi avio-
liittojen kautta kolmella rinnakkaisjäsenellä. Nykyisin nämä kolme kertaa kaksi yhtälöt elävät nuorten aikuisten vauhdikkaissa, monien haasteiden siivittämässä elämäkuvioissa. Heillä on kristillinen elämäkatsomus ja iso osa heistä kuuluu muihin kuin perinteiseen Luterilaiseen Seurakuntaan.

He kukin ovat olleet mukana seurakuntiansa kautta hengellisessä toiminnassa. Lähetys- ja kehitysyhteistyö on heille tullut tutuksi ja etsii toteuttamisuomaansa myös tulevaisuuden suunnitelmissa. Elämäntehtäväopiskelujensa lisäksi he ovat opiskelleet raamattukouluissa myös ulkomailla.

Jan-Eerik Leppänen ja Upu Ranin tutustuivat Helsingin yliopistossa. Jan-Eerik, kotoisasti 'Tane' oli ylioppilaaksi tultuaan ja armeijapalveluksen suorittuaan Intiassa puoli vuotta kehitysyhteistyön harjoittelussa. Sen jälkeen alkoi opiskelu Helsingin yliopistossa Aasian kielet ja kulttuuri -linjalla Kiinan kieli pääaineena. Samoilla luennoilla kävi myös viehättävä Upu-neitonen, sosiaaliantropologian ja Kiinan kielen opiskelija. Taisipa syttyä nuorten sydämissä ihastumiskuvioita toisiaan kohtaan sillä ajan kuluessa Upu ja Tane huomasivat toistensa seuran hyvin mielenkiintoiseksi ja aloittivat seurustelun joka aikanaan johti avioliittoon. Upu oli opiskeluaikanaan jakson Malesiassa lastenko-dissa työssä kehitysyhteistyön terveydenhoitohankkeessa. Tane opiskeli samaan aikaan Singaporen yliopistossa yhden lukukauden ajan. Avioitumisensa jälkeen Upu ja Tane viettivät opiskeluajastaan vuoden ajan Kiinassa kehitysyhteistyön terveydenhoitohankkeessa. Maisteriksi valmistumisen jälkeen Tanelle avautui tutkijan paikka Leidenin yliopistossa Hollannissa, jonne Upun kanssa ovat muuttaneet asumaan. Siellä Upu jatkaa loppusuoralla olevaa opiskeluaan. Tanen tutkimuskenttänä on m.m. Kiina ja sen vähemmistökansat.

Jenni Leppänen ja Juha Kärnä avioituivat v. 2003 ja olivat tutustuessaan jo mukana työ-

elämässä kumpikin omilla tahoillaan, Jenni terveydenhoitajana ja Juha insinöörin tehtävissä. Heidän varhaisempi nuoruusaikansa kului opiskeluissa ja seurakuntatoiminnassa. Juha kävi tiimensä kanssa evankelioimassa maamme itärajan takana. Muutamilla hengellisillä kesä-
juhlilla Jenni ja Juha huomasivat toisensa ensimmäisiä kertoja. Sydämet yhtyivät iloiten kesälintujen riemullisiin säveliin, elämässä oli tapahtumassa jotain uutta ja merkittävää. Tutustuminen jatkui seurakuntatilaisuuksissa ja johdatteli heidät seurusteluaikaan. Nuoruuden unelmien toteutumistoiveet ja odotukset saivat uutta tuulta siipiensä alle. Mielissä alkoi elää aavistus tulevasta, siitä että heitäkin varten on olemassa 'se oikea' jonka kanssa saa jakaa elämänsä. Asioiden jatkumossa unelmista tuli tosielämää, prinssi löysi prinsessansa.

Jenni ja Juha ovat hiljattain kotiutuneet vuoden kestäneeltä virkavapaaltaan Lontoosta jossa arkityönsä ohella osallistuivat evankelista-koulutukseen sikäläisessä raamattukoulussa.

Marjaana Leppänen ja Markus Korhonen avioituivat v. 2004. Ylioppilaaksi pääsyn jälkeen Marjaana teki noin puolen vuoden pituisen raamattuopiskelukiertueen lähtien Amer. Yhdysvaltojen Montanan raamattukoulusta ja jatkaen kiertuettaan joissakin Euroopan maissa.

Sen jälkeen Marjaana hakeutui Vaasan yliopistoon jossa opiskeli englannin kieltä kolme vuotta, jona aikana hänen mieleensä jumiutui muutoksen kaipuu, sillä Tampere veti puoleensa. Hän muutti Tampereelle ja siirtyi Tampereen yliopistoon seututieteen opiskelijaksi.

Tampereella Marjaana hakeutui mukaan seurakuntansa toimintaan. Seurakunnan erään nuorten tilaisuuden jälkeen teejatkanalla ilmestyi Marjaanan elämäkuvioihin Markus ja heidän sydämissään alkoi 'satakielen sähkö'. Seurasi uusia tapaamisia, seurusteluaika, kihlaus ja hääjuhla.

Markus on Tampereella toimivan karismaattisen Nokia-herätyksen johtotiimin yksi toimijoista. Marjaana valmistee seututieteen opintojensa lopputyötä. He ovat muuttaneet asumaan Tampereelta Kangasalle.

Tässä Leppäsläisten kolme kertaa kaksi nuorisoyhtälössä elää menneitten sukupolvien, kuten esivanhempien Marjaanan ja Manassen elämässä vahvasti punaisena lankana vaikuttanut usko ja luottamus Jumalaan.

Markku ja Sirkka Leppänen v. 1974.

Upu ja Jan-Erik Leppänen v. 2001.

Marjaana ja Markus Korhonen v. 2004.

Jenni-Karoliina ja Juha Kärnä v. 2003.

Eeti Leppäsen syntymästä 100 vuotta – välähdyksiä elämäntaipaleelta

Isäsi Iivari ja äitisi Elsa ovat ostaneet Vihtiläjärveltä Rauhalan talon nykyisen Laviantien varrelta Kuninkaanlähteelle poikkeavan tien tuntumasta. Tsaari Nikolai II hallitsee Venäjän keisarikuntaa ja Suomen Suuriruhtinaskuntaa.

Talvipakkasten aikaan talosta kuuluu ensimmäinen parkaisusi, joka pituudeltaan ja voimakkuudeltaan on jo suuntaa-antava. Syntymäsi ajoittuu 20:nteen helmikuuta 1905.

*

Viisi vuotta myöhemmin tepastelet kauniina kesäpäivänä polvihousuissa ja avojaloin kotisi pihamaalla isoveljesi Einon ja pikkuveljesi Arvon kanssa. Neljäs veljeksistä, Vilho, on kuollut edellisenä vuonna vain vuoden ikäisenä.

*

Perheesi muuttaa Vihtiläjärven työväentaloon, Torpalle, Arvelan talon naapuriin tien toiselle puolelle. Isäsi alkaa pitää talossa kauppaa samalla kun toimii työväentalon vahtimestarina ja jatkaa ohessa suutarintöitä.

*

Vuonna 1915 täytät kymmenen vuotta. Kesällä menetät äitisi. Syksyllä menet Nestori Rantamäen kouluun, jossa legendaarinen opettaja takoo teihin jukuripäihin tietoa ja sivistystä.

Istut maantiedon ja ympäristöopin tunnilla. Opettaja selittää, että *vihtilä* tarkoittaa 'vaakaa'. Siitä tulee myös kylän nimi: peräkkäiset järvet ovat kuin vaakakuppeja, joita joet yhdistävät. Opit myös Vihtiläjärven lahdet: Puuskanlahti, Kulhuanlahti, Sikalanlahti ja Ellikkälänlahti, joista viimeksi mainittu on Pienviljelijäyhdistyksen talon, nykyisen Toukolan, kohdalla. Koskelan alapuolella virtaava joki on nimeltään Isojoki ja eteläisempi laskujoki Pikkujoki.

*

Saat äitipuolen, Hiljan, joka on äitisi serkku ja jonka isäsi nai 1916.

Seuraat kiinnostuneena maamme itsenäistymistä, suojeluskuntien harjoituksia, punakaartien perustamista ja kansalaissodan verisiä vaihteita. Taistelujen melskeissä helmikuussa 1918 syntyy sisaresi Aune.

*

Kaksi vuotta myöhemmin olet tullut siihen ikään, että pääset käymään rippikoulua ”suureen maailmaan” Kankaanpään kirkonkylään. Vietät kaksi viikkoa syksyllä ja toiset kaksi viikkoa keväällä Väinösellä, kirkon lähellä olevassa kirkon isännöitsijän talossa ystävällisten ihmisten hoivassa.

Kotona harjoittelet ahkerasti viulunsoittoa, jota vasempaan olkavarteesi ilmestynyt kipu alkaa haitata.

*

Saat kaksi veljeä, Matin ja Esan. Syksyllä 1924 makaat Helsingissä Kirurgisessa sairaalassa, jossa kätesi leikataan. Samana vuonna kutsunnoissa sinut vapautetaan asepalveluksesta kipeän kätesi takia.

*

Seuraavat vuodet kuluvat ”maailmalla”. Viiden vuoden ajan olet kiinnitettyä kiertävän sirkus-seurueen viulunsoittajaksi. Kuulut 4 – 5 hengen yhtyeeseen, joka huolehtii esitysten jälkeisten yleisötanssien musiikista.

On kesä 1929. Tulet väsyneenä asuntoosi Mäkipäänkadulle Tampereen Tammelassa. Olet juuri käynyt polkupyörällä sopimassa seurueen seuraavista esiintymisistä ja kiinnittämässä laajoilla alueilla sirkuksen mainoksia nähtäville. Kiertävä elämä alkaa jo kyllästyttää.

*

Palaat takaisin Vihtiläjärvelle. Olet saanut kaksi sisarta, Liisan ja Ellin. 1930-luvun alussa ryhdyt toimimaan Vihtiläjärven työväenyhdistyksessä taitojesi ja kokemuksesi turvin. Keksit oivallisen keinon, jolla saat vauhtia yhdistyksen toimintaan: sovit kylän muiden nuorten miesten kanssa, että iltamissa jokaista tyttöä haetaan tanssiin. Veljesi Arvon kanssa pidät kyläläisille kirjalainaamoa menestyksellisesti.

Käyt edelleen soittomatkoilla, esiinnyt yksin tai yhtyeiden mukana erilaisissa tilaisuuksissa, soitat monet häät ja olet aina menossa.

Riitelet jatkuvasti isäsi kanssa. Mielestäsi ruokarahan maksaminen oikeuttaa asumaan kotona. Kesäisin makaat järven rannalla päivät pitkät ja olet ruskea kuin paahdettu kahvipapu.

Teet kyllä suutarintöitä kotonasi Torpalla jonkin aikaa, mutta sitten muutat setäsi Viljamin luokse Mäkelään, jonka hän on ostanut Oskari-veljeltään. Siellä opit suutariksi, tekemään pikkukenkiä ja lapikkaita.

*

Vuonna 1933 isäsi ostaa Torpan ja sen tontin sekä lisämaata Arvelalta, joka ei enää uusi työväentalon vuokrasopimusta. Torppa puretaan, sen salin lattialankut siirretään uuteen työväentaloon parin kilometrin päähän kirkonkylään päin. Muutat Immeri Halmelan kanssa Ylijoen Semmin mökkiin Kaukojärveen laskevan joen rantaan ja aloitatte yhdessä selkäreppujen valmistamisen, jonka taidon Immeri on tuonut Tampereelta.

*

Äitipuolesi ja Liisa-sisaresi ovat tulleet käymään Ylijoen mökissä. Olet hankkinut kideradion, joka on ensimmäisiä kylässä. Liisa saa tutustua uuteen kojeeseen, ja kuulokkeet pujotetaan hänen korviinsa. Hän kuuntelee tarkkaavaisesti ”Kotiradion” ohjelmaa pöytäliinasta.

*

1935 isäsi kuolee. Palaat takaisin isäsi kotiin Leppäsen kaupalle ja jatkat siellä reppujen tekoa, jossa mm. sisaresi Aune on apuna.

*

Kaksi vuotta myöhemmin, 1937, äitipuolesi Hilja ja setäsi Viljami solmivat avioliiton. Joudut jälleen muuttamaan, ostat Lepomäen tontin ja sillä olevan pienen rakennuksen äitisi Elsan kotitalon, Leponiemen, naapurista tien toiselta puolelta. Perustat toiminimen ja jatkat selkäreppujen valmistamista. Myöhemmin alat rakentaa paikalle omaa taloa.

*

Olet häissä Lavian Niemenkylässä 1939 ja tapaat 13 vuotta nuoremman lavialaisen neitosen Saimi Laineen, joka on sairaanhoito-oppilaana Kangasalla. Maailmantilanne näyttää uhkaavalta, ja lähestyvän jatkosodan paineessa päättätte perustaa perheen. Hääkellot soivat joulukuussa 1940. Puolisosi on ”koulua käynyt”; 1930- ja 1940-luvuilla oppikoulun käyneet ovat Vihtiläjärvellä vielä harvinaisia. Talvisota on katkaissut hänen uransa, ja koska hän ei ole halukas hoitamaan karjaa eikä tekemään maataloustöitä, selkäreppujen valmistamisesta tulee itsestään selvästi yhteinen työnnä.

*

Eletään joulukuuta 1942. Jatkosota on kestänyt jo pari vuotta, ja nyt ollaan asemasotavaiheessa. Kotitalo on juuri valmistunut, pääsette muuttamaan sinne jouluksi. Rakennustöiden ajan olette asuneet entisessä kodissasi Leppäsellä, jonka kulmakamarissa esikoisenne on syntynyt

Saimi ja Eeti Leppänen kihlakuvassa.

kesällä 1942.

Ensimmäinen joulou omassa kodissa on synkkä: vajaan puolen vuoden ikäinen poikanne on korkeassa kuumeessa. Käyt sinnikkäästi Kankaanpään lääkäreitten puheilla ja saat lopulta aivan uutta lääkettä, penisilliiniä, joka pelastaa lapsenne hengen.

*

Harrastat vaimosi kanssa lukemista. Linaat kirjoja ja hankit kotiin oman kirjaston, joka käsittää etupäässä historiallisia seikkailukertomuksia Alexandre Dumas’n Kolmesta muskettisoturista lähtien. Istutte kumpikin omassa keinutuolessanne. Toisesta kuuluu silloin tällöin naurunhörähdys. Parin päivän kuluttua samanlaiset hörähdykset kuuluvat huoneen toisesta päästä – lukijan vaihduttua.

*

Kolmen vuoden kuluessa perheeseen syntyy kaksi tyttärtä. Vuosina 1942 – 1943 teette olkikenkiä saksalaisille sotilaille, joiden jalkoja Sodan jälkeen armeija myy vanhoja telttoja, joista vasta saadaan kangasta reppuihin. Telttoja liotetaan ja pestään kotitalosi alapuolella ole-

palelee kevyissä saappaissa. Syksyllä 1944 joudut työrevohkaan, komennukselle Miehikkälään puolustuslinjaa rakentamaan.

Yhtäkkiä iskee kangaspula: sotatollisuus tarvitsee kaikki kankaat, mistään ei saa mitään raaka-ainetta. Ainoastaan Noormarkussa tiedetään olevan mustan pörssin varasto. Palaat joksikin aikaa suutarintoihin: alat korjata kylälaisten kenkiä.

*

Eeti ja Saimi Leppäsen kotitalo.

vassa Kaukojärvässä, niin että koko tienoo haiskahtaa tunkkaiselta.

*

Vuonna 1945 otatte vastaan useita karjalaisia siirtolaisia Hiitolasta ja sijoitatte heidät ja heidän irtaimistonsa taloon, jonka molemmat kerrokset täyttyvät ihmisistä ja tavaroista. Kuluu pari vuotta, ennen kuin saatatte toisen kerroksen olohuoneen ikkunasta katsella viimeisen muuttokuorman matkaamista pois kirkonkylään päin hitaasti keikkuen ikivanhan kuorma-auton lavalla.

*

Sotien jälkeen työtä riittää. Esa-veljesi työskentelee vuosia verstaassa, jonkin aikaa Elli-sisaresi neuloo reppuja ja Liisa-sisaresi hoitaa taloustöitä. Matti-veljesi on myös käynyt aikaisemmin verstaassa työssä. Parhaaseen aikaan työntekijöitä on toistakymmentä – ympäri kylää kotoaan reppuja neulovat mukaan luettuina.

*

1950-luvun alussa Tampereella asuva kauppaedustajasi, joka kiertää autolla ympäri Suomea myyden reppuja ja parin muunkin tuotantolai-

toksen tuotteita, kaartaa pihaan ja pystyttää ensi töikseen portaitten eteen teltan, jonne koulun kesälomalla olevat lapsesi löytävät heti tiensä. Kuulet, että näitä menisi nyt kaupaksi. Vaimosi tarkastelee telttaa hetken ja sanoo: ”Ei tässä ole mitään ihmeellistä. Ruvetaan tekemään!”

Teltoista tulee sitten firmasi pääartikkeli. Niitä tehdään eniten, selkäreppuja valmistetaan myös, makuupussejakin jonkin verran. Kesäisin on aina kova kiire, talvisin rauhallisempaa.

*

On tavallinen työpäivä. Hallitset talon pohjoissivulla olevaa alakerran toista verstashuonetta, jonka päässä on pitkä ja leveä pöytä. Kierität raskaita kangaspakkoja makasiinista, varastotiloista, jotka ovat puoli kerrosta ylempänä talon sivurakennuksessa. Pöydän päällä leikkaat teltta- ja reppukankaat määrämittäisiksi paloiksi. Keskenmällä huonetta on painokone, jolla saadaan nahkaosat teräksisten painoterien avulla sekä teltannarujen kiristämiseen tarvittavat helat ohuesta alumiinilevystä. Verstaan toisessa päässä taivutetaan teltan kiinnityspuikot, katkaistaan kolmiosaiset päätytolpat sekä viimeistellään ne. Sähkökäyttöisten koneiden lisäksi on muita pienempiä laitteita, jotka olet kätevästi suunnitellijana itse rakentanut.

Toisessa verstashuoneessa, joka on talon itäpäädyssä ja joka on vaimosi valtakuntaa, leikatut osat neulotaan kokoon. Huoneessa on 3 – 4 nopeata sähkökäyttöistä Husqvarna-merkkistä tehdasompelukonetta. Paksut nahkaosat tikataan vanhalla ja lujalla Singerillä. Pohjoisensivun ikkunan alla on kolme paikkaa koneineen reppujen ja telttojen viimeistelijöille.

Työpäivä jatkuu iltaisin ylhäällä olohuoneessa, jossa on isältäsi peräisin oleva työpöytä. Sen päällä on Olympia-merkin kirjoituskone ja käsivoimalla pyörítettävä laskukone. Laskutus, reskontra ja kirjanpito hoidetaan täällä. Nämä kirjalliset työt ovat sinulle aina hyvin vastenmielisiä, mutta nekin on tietenkin tehtävä.

*

Istut 1950-luvulla työpäivän jälkeen keinutuolissasi ja luet Helsingin Sanomia tai Uutta Suomea. Tilaat pitkän aikaa lehdet vuorovuosina. Liikkeenharjoittaminen ja yritystoiminta ovat muuttaneet entisen työväentalon pojan vakaumukselliseksi porvariksi. Tutkit päivittäin tarkasti, olisiko liikevaihtoverolakiin vihdoinkin tulossa muutosta. Nyt sellaisten yrit-

täjien, joilla on työvoimaa omassa kotiväessä, ei tarvitse maksaa liikevaihtoveroa, ja he saavat tuotteensa halvalla markkinoille. Vierasta työvoimaa käyttävät ja työllistävät ovat mainitun veron alaisia ja edellisiä huonommassa asemassa.

*

On sunnuntaiaamupäivä ja perhe on kokoonnut ateriaalle. Pyhäisin ei tehdä työtä, joten vaimosi on ehtinyt valmistaa perunamuusia kastikkeen kanssa. Tapasi mukaan sinä puhut ja kerrot tarinoita, muut kuuntelevat hiljaa. Näin tapahtuu vuoden jokaisena päivänä.

Juttusi ovat mielenkiintoisia, vaikka olet kertonut ne moneen kertaan. Valitettavasti ne menevät vain ohi korvien. Perheessä ei ole vielä silloin kansanperinteen tutkijaa, joka osaisi arvostaa niitä. Vahinko, että kukaan perinteenkerääjä ei ole koskaan osunut kuulemaan sinua, loistavaa humoristista kertojaa. Mukanasi haetaan menee kymmenittäin paikallishistoriallisia ja fiktiivisiä tarinoita karmivista kummitusjutuista hauskoihin sattumuksiin ja koomisiin tilanneraportteihin!

*

Puhujanlahjojihisi liittyy se, että väittelet mielelläsi toisten kanssa. Lähdet monta kertaa naapureihin kyläilemään, jotta saisit ”vängätä” kunnolla. Tapanasi on provosoida puhekumppania esittämällä kaikenlaisia asioita saadaksesi tämän avautumaan vastaväitteisiin. Kuitenkaan et luovu kannastasi, vaan puolustat sitä loppuun asti. Et yleensä anna periksi, mielipidettäsi on vaikea horjuttaa ja muuttaa. Joskus tosin saatat kiivaan keskustelun jälkeen todeta omasta väitteestäsi, että ”ei se ihan niin ollut”.

*

Olet luontaisesti aina vastahankaan ja teet päinvastoin, mitä sinulta pyydetään. Tämän saa nuori vaimosi kokea jo sodan aikana, jolloin hän ei vielä ole oppinut ”käsitlemään” sinua. Hän on sopinut sisarensa kanssa, että tämä lähettää kenkiä puolipohjattaviksi. Sanot kuitenkin heti asian kuultuasi, että ei ole nahkaa eikä niitä teillä korjata. Vaimosi saa apua veljeltäsi Esalta, joka neuvoa kälyään, miten pitää menetellä. Kun kengät ovat tulleet linja-autolla, vaimosi heittää ne huolimattomasti pussissa nurkkaan ja jättää sinne. Kysyt, mitä siellä on, ja saat välttelevän vastauksen: ”Ei siellä mitään ole”. Tivattuasi uudelleen, mitä pussissa on, vaimosi sanoo lo-

pulta: ”Siellä on sisareni lähettämiä kenkiä, mutta ei niitä korjata.” Vastauksesi tulee nopeasti: ”Ne korjataan!”

*

Koko elämäsi ajan harrastat jossakin muodossa musiikkia. Se on myös ansio, josta sinut kuolemasi jälkeen muistetaan; saavutat jotakin, joka säilyy tuleville polville. Näet nuorena vaivaa ja opettelet nuottikirjoituksen, mistä on suurta apua myöhemmin. Saat kokemusta esiintymisestä, soittamisesta ja laulamisesta. Opettelet vielä keski-iässä soittamaan uutta instrumenttia, urkuharmonia. Perehdyt perusteellisesti musiikin teorian ja sävelteosten soinnuttamisen ja sovittamisen saloihin. Vuosikymmenien kuluessa luot uutta musiikkia: 30 laulua ja kuorolaulua syntyy käsiesi kautta. Ja tämä kaikki vapaa-ajan harrastuksena leipätyön ohella 24:nä tuntina vuorokaudessa ja seitsemänä päivänä viikossa. Taiteellisesti täysin lahjaton ei saisi aikaan tällaista ”ansioluetteloa”, vaikka olisi yhtä tarmokas kuin sinä.

*

Nyt on helmikuun 20. päivä 1955 ja täytät 50 vuotta. Kotonasi on pidot, joihin olet kutsunut sukulaisia ja naapureita. Olet ilmoittanut, että lahjoja ei saa tuoda. Mutta niin kuin aina tällaisissa tapauksissa, vieraat tuovat lahjoja. Saatat sitten kyllä jälkeinpäin muistella, että se ja se ei antanut yhtään mitään...

*

Verttuun kylästä löydetään vähäinen malmin esiintymä. Innostut asiasta, ostat malminetsinnästä kertovan kirjan ja alat pyhäpäivisin kolta kivikkoja ja kallioita. Kannat kotiin suuria määriä kiviä, jotka ovat painavia ja joissa on selvää metallinkiiltoa. Lähetät niitä Geologiseen tutkimuslaitokseen Helsinkiin ja odottelet tuloksia. Kun ne sitten tulevat, tuhahtelet tyytymättömänä: ”Sanovat, että niissä on kissankulmaa!”

*

Saat Koskelan kenkätehtaalta kirjeen, jonka osoitekenttään nimesi eteen on merkitty titteliksi *tehtailija*. ”Pillastut” asiasta etkä halua ymmärtää, että titteli on tarkoitettu kohteliaisuudeksi. Leikit toisinaan hyvin nöyrää poikaa, kuten juuri nyt, jolloin olet parhaillaan täyttämässä veroilmoitusta. Kirjoitat entisen *liikkeenharjoittajan* tilalle ammatiksi vaatimatomasti *käsityöläinen*.

*

1950- ja 1960-lukujen vaihteen aikoihin päätät vaimosi kanssa, että matkustetaan juhannukseksi Matti-veljesi lesken perheen luokse Orivedelle. Siellä lähdetään juhannusjuhlille, jonne linja-autoasemalta on pyrkimässä satoja ihmisiä, ja seuraava linja-auto juhlapaikalle on luvassa vasta aikojen kuluttua. Ihmiset hermostuvat ja alkavat torailla. Mutta mitä Sinä teet? Sinä ryhdyt panemaan toimeksi ja lähdet tiedustelemaan, onko lähettyvillä liikennöitsijöiden konttoreita tai muuta vastaavaa. Ei kestä kauan, kun saat puhutuksi ylimääräisen linja-auton kuljettajineen kaasuttelemaan kaikkien hämmästykseksi paikalle.

Auto täyttyy muutamassa hetkessä, tungos on kova, kyynärpäätaktiikkaakin käytetään. Läheskään kaikki eivät mahdu sisään. Pidät hyvää huolta omasta katraastasi ja kysyt, missä nuorin tyttäresi on. Vaimosi, joka ei koskaan korota ääntänsä vieraitten aikana, katsahtaa ulos auton ikkunasta ja huutaa kerrankin täydellä äänellä: ”Tuolla hän seisoo ulkopuolella kuin H!”

Alkavat uudet neuvottelut. Väität, että totta kai sinun tyttäresi on päästävä mukaan, kun sinä olet ylimääräisen kyydinkin järjestänyt. Kaikki muut ovat toista mieltä: ensin ehtineet pääskööt, muut jääkööt. Mutta et anna periksi, seuraa kova huutomyrsky puolin ja toisin. Sinun äänesi kuuluu kaikkein ylinnä ja pisimpään, se kuuluu muiden jo käheytyessä siihen asti, että kadonnut lammas vedetään raivostuneiden ihmisten välisistä linja-autoon ja matka voi alkaa.

*

Nyt eletään kesäkuun alkua 1962. Poikasi on ylioppilasjuhliensa jälkeisenä päivänä matkailukunsa pakattuaan matkustanut Turkuun ja on jäävä sille tielle. Et koskaan vaadi häntä jatkamaan työtäsi kotona, vaan annat hänelle täyden valinnanvapauden. Yrität aina parhaasi mukaan järjestää kaikki asiat, myös vaikeina aikoina. Olet tuki ja turva, jonka puoleen voi kääntyä.

*

Elokuussa 1963 sinua kohtaa elämäsi suurin tragedia: vaimosi kuolee yllättäen vain seitsemän päivää sen jälkeen, kun hänet on viety sairaalaan. Hautajaisissa on paljon väkeä. Seuraavana vuonna nuorin tyttäresi lähtee pysyvästi Helsinkiin, ja toisen tyttäresi otat abiturient-

Eeti Leppänen poikansa Reinon kanssa kesällä 1961.

tiluokalta kotiin töihin. Hän solmii avioliiton 1965, muuttaa Kankaanpään keskusta ja synnyttää tyttärenpoikasi Markon 1966.

*

Olet yksin. Alat käydä rukoilevaisten tilaisuuksissa yhdessä Eino-veljesi kanssa, joka puhuu seuroissa. Otat kirjahyllystäsi usein evankelisen herätysliikkeen laulukirjan, Siionin Kanteleen, ja soitat sekä veisaat sen virsiä. Yrität vielä jatkaa liiketoimintaa, joka on hiljaisessa käynnissä muutaman vuoden. Vuokraat huoneita, mutta et ole tyytyväinen vuokralaisiisi. Erilaiset sairaudet alkavat vaivata yhä enemmän. Vuonna 1970 tulet eläkeikään ja päätät myydä kotisi, jossa jokapäiväinen lämmityspuiden kantaminen talvisin pihan yli puuliiteristä keskuslämmityspesään on jo käynyt liian raskaaksi ja jossa isot tilat huutavat tyhjyyttä. Muutat Kankaanpäähän, aluksi vanhan kaverisi Immeri Halmelan saunakamariin Makkaramäkeen ja myöhemmin keskusta, jossa asut neljässä osoitteessa, mm. jonkin aikaa Marjatta-tyttäresi valokuvausliikkeen pohjakerroksessa. Viimein saat huoneen Koivurinteen vanhainkodista kirkon vierestä.

*

Vanhoilla päivilläsi alat tutkia Raamattua ja etsit sieltä vastauksia ikuisiin kysymyksiin. Perhe- raamattuun raapustat lukemattomia huomautuksia ja viittauksia. Naputtelet kirjoituskoneellasi pienimmällä rivinvälillä kymmeniä ja taas kymmeniä paperiarkkeja täyteen selityksiä. Sivuja kertyy yhteensä pitkälti toistasataa. Niistä näkee, että vietät satoja tunteja

Raamatun ja hengellisten kysymysten parissa. Parhaillaan olet kirjoittamassa: ”Mutta se portti on ahdas ja tie kaita, joka vie elämään, ja harvat ovat ne jotka sen löytävät. Matt. 7:14. Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat. Mutta menkää ja oppikaa, mitä tämä on; Laupeutta minä tahdon enkä uhria. Sillä en minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä. Matt. 9:12,13.”

*

Eläkeläisvuosinasikaan et siis ole ”laiskana”. Käyt päivittäin uimassa uimahallissa, mikä ei ole uusi harrastus, sillä onhan sinulla jo kesällä 1940 hankittu todistus Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Suomen Punaisen Ristin Satakunnan Piirihallituksen järjestämään uimaopettajakurssiin osallistumisesta. Tähän sinut on ilmeisesti saanut aikanaan houkutelluksi vaimosi, jonka uimapuivussa oli punainen ympyränmuotoinen merkki uimamaisterin tutkinnon suorittamisesta.

*

Käyt myös Kankaanpään Mieskuoron ja Kankaanpään kirkkokuoron harjoituksissa aina 70:n vuoden ikään asti. Laulat bassoa, vaikka äänesi on koko ikäsi ollut selvästi tenoraalinen. Tosin väliäänässä pysyminen on vaikeampaa kuin aläänen laulaminen. Kuorot esittävät sävellyksiäsi useissa tilaisuuksissa, mutta itsepäisesti et anna muuttaa teoksistasi nuottiakaan, mikä tietenkin aiheuttaa riitoja.

*

Eletään 1970-luvun alkuvuosia. Olet mieskuoron mukana konsertointimatalla Saksassa. Päätät lähteä yksiksesi miljoonakaupungin kaduille kävelemään, vaikka siitä on nimenomaisesti varoitettu. Et pitkälle ehdi, kun huomaa, että et enää osakaan takaisin majapaikkaasi. Mutta ei hätää: käytännön miehenä viittaat lennosta taksin ja sanot kuljettajalle selvällä ääntämyksellä hotellisi nimen, jota hän ei ihme kyllä tahdo käsittää. Kun lopulta pääsette yhteisymmärrykseen, taksikuski tekee U-käännöksen ja pysähtyy kadun toiselle puolelle – hotellin oven eteen.

*

Vaivasi pahenevat ja joudut lopuksi Kankaanpään sairaalaan, jossa nukahdat hiljaisesti ikiuneen. Silloin kirjoitetaan 17.8.1976. Haudalla ovat tahtosi mukaisesti vain haudan-

kaivajaystäväsi, veljesi Arvo puolisoineen ja kolme lastasi, vävysi ja tyttärenpoikasi sekä Koivurinteen edustaja. Olet kieltänyt kukat, joten omaisesi lukevat viimeisen tervehdyksensä yhteen ja samaan laakeriseppeleeseen kiinnitetyistä nauhoista. Loppunäytös on erikoinen – niin kuin koko elämäsi.

Reino Leppänen

Sähköpostiosoitteet

Olemme kokoamassa tiedostoa leppäsläisten sähköpostiosoitteista, jotta yhteydenotto suvun jäseniin tulisi helpommaksi.

Jos haluat liittyä postituslistalle, niin lähetä siitä tieto osoitteeseen:

arto.ojanen@dnainternet.net

Leppäsläisten sukuseura ry:n hallitus

Elokuu 2005

Mennyt on lempeä elokuu
moni jäi sitä kaipaamaan varmaan
ehkä vastaan tulee hempeä muu
vaikka löytäisi jostain oman armaan
sato korjattu pelloilta on pois
ilmojen haltija toivoa antoi
ettei sato tuhoutunut ois
moni viljelijä siitä murhetta kantoi
jospa Luoja antaisi auringon loistaa
ihmisten toiveiden mukaan
se murheen ilmeet kasvoilta poistaa
surulliselta ei näytä enää kukaan
Pohjoismaat saa rauhassa elää
rauha oli myös elokuussa
lintujen laulu kauniisti helää
rauha on myös linnun pesäpuussa
voi tätä suven suloisuutta
elokuista hempeätä aikaa
lapsosille tämä on aivan uutta
siinä oli ihanuuden taikaa
tuleva kuukausi voi kaunis olla
lupaus näyttää ihan hyvältä
merellä näkyy soutajan ”jolla”
päivä kuulostaa juhlapyhältä
jää hyvästi nyt elokuu
hyvän mielen meille jätit
mutruun ei mennyt lapsosen suu
sinua kiittää myös sedät ja tätit.

Helmi Leppänen

Hyvää Joulua!

Hyvää joulua ystävät hyvät
saatte iloa mieleen joulurauhasta
saamme rauhassa viettää pyhät
riisipuuroa saamme kunnon kauhasta
olisipa rauha kautta maailman
että kaikilla olisi rauhan joulu
moni ihminen on kodin turvaa ilman
lapsiraukoilta puuttuu tyystin koulu
viettäkää rauhassa joulua tämä suku
muistakaa myös tästä ajasta poistuneita
meitä on jäljellä vielä suuri luku
ajatukset on usein samasta toistuneita

olisipa hekin seurassamme vielä
silloin olisi yhteinen muistojen joulu
mutta moni kulkee jo taivahan tiellä
toisille alkaa ensiaskelten koulu
suku on levinnyt monelle mantereelle
toiset kotimaassa joulua viettää
arvostakaa toki kulkijoita joka tantereella
kaikille joulujuhla mielihyvää teettää
suku kun taas kokoontuu kerran yhteen
veisatkaa virsiä ylistystä Herran
laitattehan pikkulinnuille kauralyhteen
linnut kiittää meitä useamman kerran
joulu on juhlista kaikista jaloin
otetaan se ilomielin vastaan
koristetaan kuusi kirkkain valoin
hellikää toisianne kuin äiti lastaan

Helmi Leppänen

Kultahäitään viettivät 28.8.2005 Helmi ja Esa Leppänen, livarin nuorin poika.

Eräs tappouhkaus ja sen toteutus

Lapsuudenkodissani Vihtiläjärven työtalossa olen kuullut kerrottavan tapauksesta, jota odotettiin pelonsekaisin tuntein ja jonka loppu koettiin ihmeellisenä pelastuksena. Äitini ja vanhin sisareni ovat useasti muistelleet, kuinka veljeni Eeti Leppänen sai tappouhkauksen ja kuinka sitä tultiin panemaan täytäntöön.

Työväentalon eli Torpan, jolla nimellä työväentaloja kutsuttiin, osti isäni Iivari vuonna 1933. Sitä ennen hän asui perheineen paikassa ”koturina” ja vahtimestarina sekä piti kauppaa toistakymmentä vuotta. 1930-luvun alussa Eeti-veljeni toimi aktiivisesti Vihtiläjärven työväenyhdistyksessä. Hän järjesti sen toimintaa ja tilaisuuksia ja otti osaa kaikkiin rientoihin, mm. tanhuharjoituksiin ja näytelmäesityksiin, soitti tansseissa musiikkia viululla sekä piti kylän nuorisolle kirjarengasta, lainakirjastoa, yhdessä veljensä Arvon kanssa.

Eeti oli vilkas ja puhelias ja kova puuhaamaan. Niinpä hänen ponnistelunsa tuottivat tulosta: työväentalolla iltamissa ja tansseissa käyvien ja viihtyvien määrä lisääntyi lisääntymistään. Tätä eivät katsoneet hyvällä silmällä

mm. jotkut talollisten pojat lähempänä Lavian rajaa. Heidän mielestään Eeti, jota he luultavasti pitivät koko työväenliikkeen henkilöitymänä, soitti suutaan ja ärsytti. Asiantila kehittyi vähitellen niin pitkälle, että mainitut talolliset eräänä kauniina päivänä pukivat sanottavansa uhkauksen muotoon: ”Sinusta päästään eroon!”

Elettiin lapuanliikkeen kulta-aikaa, pula-aikaa, jolle oli ominaista pelon ja uhan ilmapiiri. Vuoden 1918 veristen puhdistusten jäljiltä maassa vallitsivat vielä jyrkät poliittiset vastakohtaisuudet, työläisten ja talollisten välillä oli syvä juopa. Kansalaissodan toinen osapuoli, ääriivasemmisto, oli saanut vaikutusvaltaa lakkoilemalla ja jalansijaa myös eduskunnassa. Tilanne kärjistyi ja kiihotti oikeistopiirejä vastatoimiin.

1929 Lapualla alkoi kansanliike, joka vaati kommunismin tukahduttamista. Vauhdittaakseen asiaa lapualaiset turvautuivat laittomuuksiin ääriivasemmistoa, mutta myös sosiaalidemokraatteja ja joskus porvareitakin kohtaan. 1930 järjestetty talonpoikaismarssi Helsinkiin johti eduskunnan hajottamiseen ja poikkeuslakeihin, joilla kommunisteilta kiellettiin julkinen toiminta. Tämän jälkeen lapuanliike jatkoi yhä väkivaltaisemmin mm. kyyditsemällä,

Ainoa säilynyt kuva Torpasta 1920-luvun lopulta. Rappusilla Eeti Leppänen jaloissaan pikkuveljensä Matti (oik.) ja Esa. Vasemmalla kyläläisiä.

muiluttamalla, sille epämieluisia henkilöitä ja suorittamalla terroritekoja, jopa veritöitä.

Vihtori Kosolan miehiä liikkui ympäriinsä polttamassa työväentaloja. Heille edellä mainittu Vihtiläjärven talollismiehet olivat saaneet lähetetyksi sanan, että täällä tarvittaisiin apua. Talvella, luultavasti vuonna 1931, Torpan salissa oli jokin yleisötilaisuus. Yhtäkkiä vieraiksi saatiin kaksi synkkää miestä, jotka olivat liikkeellä hevoson vetämällä reellä. Reessä oli kaksi kirvestä.

Vieraille oli annettu tunnistusohje: ”Ketä kädestä tervehditään, pitää tappaa!” Joku tulikin sanomaan Eeti Leppäselälle kädestä päivää. Silloin tajuttiin, että yhteenotto on välttämätön. Mutta eräs työväenyhdistyksen jäsen älysi salamanopeasti lyödä öljylampun sammuksiin. Pimeydestä vieraat hämmentyivät, mitä Eeti käytti hyväkseen ja livahti piiloon tappajiensa ulottumattomiin. Joidenkin kertoman mukaan hän olisi saman tien henkensä hädässä pötkinyt pakoon aina Lavian puolelle Hirvijärvelle asti.

Mainittu kyläläinen oli pieni ja ketterä mies ja liikkui isokokoisten lapualaisten jalkojen välistä sohien pimeässä kumpaakin alta päin puukolla vatsaan. Yllätys teki tehtävänsä: taistelu oli siinä samassa ohi. Seuraavaksi kauhistuneet läsnäolijat saivat katsella, miten verta vuotavia Kosolan miehiä nostettiin rekeen ja lähdettiin kiidättämään Kankaanpään sairaalaan. Pahat aikomukset keikahtivat pääläelleen, tekijöistä tulikin uhreja.

Tarina ei kerro loukkaantuneiden myöhemmistä vaiheista eikä myöskään puukon kanssa häärineelle mahdollisesti koituneista seurauksista. Saattaa olla, että mihinkään toimenpiteisiin ei edes ryhdytty, sillä virkavaltakin suhtautui näihin aikoihin jo varauksellisesti lapualaisiin, joiden syyllistyminen väkivallanteihin oli kääntänyt yleisen mielipiteen liikettä vastaan.

Kertomuksen päähenkilön paluusta Torpalle ei myöskään ole mainintoja samoin kuin ei hänen myöhemmästä suhteestaan tihutyön ”tilanneisiin” talollisiin. Hän saa joka tapauksessa kiittää pelastumisestaan yhteistoimintaa ja neuvokkuutta. Välikohtauksen yllättävään päätökseen liittyy vielä se, että työväentalo kaiken todennäköisyyden mukaan säästyi tuhopoltolta. Surmatyön epäonnistumisessa voi nähdä enteen lapuanliikkeen perikadosta, joka

koitti Mäntsälän kapinan jälkeen 1932.

Liisa Räikkönen

Sukuseuran hallitus Toukolan portailla sukujuhlissa 2004. Vas. Arto Ojanen, Reino Leppänen, Jukka Jaakkola, Eija Uusi-Oukari, Paula Rintamaa ja Terttu Huhtamaa. Kuvasta puuttuu Liisa Mäkipää.

Terveiseni sinne kotimaahan täältä Kanadasta ja Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta Teille kaikille. Elli Kaunisviita, livarin nuorin tytär, ja pojat, vas. Harry, oik. Erik.

Elli kaikkine lapsenlapsineen

Olavi Vännin aikoihin Kilvakkalassa

L EPPÄSLÄISET-sukukirjamme kertoo Ensimmäisen tunnetun esi-isämme olleen Olavi Vänni Kilvakkalan kylästä Kyrön pitäjältä. Hän oli Vännin talon isäntänä maakirjojen (joita alettiin pitää v:sta 1540) mukaan vv. 1540-1555. Olen omistanut tämän pienen kirjoitelmani hänelle, vaikka kaikki kertomani asiat eivät välttämättä ole koskettaneet häntä henkilökohtaisesti.

Kilvakkalan kylä Ikaalisissa, joka ennen kuului Kyrön pitäjään, on ollut ihmisten tuntema jo tuhansia vuosia kuten myös ympäristöseudut. Kyrösjärven vesien läheisyydestä tehdyt löydökset kertovat ihmisten olleen pysyvästi näissä maisemissa vähintään rautakaudesta (500 eKr - 1300 jKr) lähtien, mutta keraamisen saviruukun palojen löytö naapurikylästä Viljalasta tuo tervehdysksen kenties 5-6000 vuoden takaa. Muinaislöydösten ja esihistoriallisten nimien perusteella on arvioitu juuri Kilvakkalan olleen varhaisimmin asuttu verrattaessa Pohjois-Satakunnan kyliä. Myöskin mielenkiintoisen lisän historian tutkimukseen tuo näiden seutujen nimistö, josta on löydetty selvä yhteys Kalevalan

kertomusten sankareihin, mm. Vänni-nimellä. Taidamme olla ”Pohjan sankareiden” jälkeläisiä.

Mikään kirjoitettu tieto ei kerro, kuinka kauan sitten Olavin kotitila, Vänni, on syntynyt Kilvakkalaan. Vasta 1540-luvulta lähtien löytyy alkuperäisiä asiakirjalähteitä. Nekään eivät ole kuitenkaan kaikenkattavia. Aiemmalta ajalta on säilynyt jonkin verran vaikeasti tulkittavia hajatietoja kyliin liittyvistä asioista, joiden avulla on päätelty useimpien Ikaalisten kylien saaneen alkunsa noin vuoteen 1350 mennessä.

Vänni/Venni-nimeä on säilynyt Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa muuallakin, joka nimi lieene versio skandinaavisesta Sven-nimestä, joka tarkoitti sotamiestä. Venni-nimi mainitaan v. 1512 Kilvakkalassa olevaksi vauraaksi eränkävijäsuvuksi, jonka ensimmäinen tunnettu jäsen on Jöns Venni (historioitsija Seppo Suvannon mukaan). Hänellä oli kolme poikaa, joista Vännin talon isännäksi tuli Olavi Jönsinpoika Venni, tämän tarinan päähenkilö, (1540 - 1542, 1546 ?), toinen poika Peder (Pietari) Jönsinpoika omisti Kitin taloa (1540 - 1542, 1544 - 1552) sekä myös Rekon taloa ja kolmas poika Nils Jönsinpoika Venni omisti Kestiä, joka oli kooltaan 4 äyrimaata ollen tällöin Kilvakkalan suurin talo. Muitakin taloja oli kylässä jo monia: Hyssä (kts. sukukirjamme s. 17: Simo

Ikaalisten haja-asutusalueen osoitekartta 2005 näyttää leppäsläisiä kiinnostavat asiat: Olavi Vännin koti- ja naapurikylät (pisteitetty alue) sekä Ikaalisten/Lahtisen kylän (= vanhan kauppalan), jossa oli mm. kirkko (+) silloin jo lähes samassa paikassa kuin nykyäänkin. Vesitornin (o) paikka lie-nee nyk. keskustan korkein kohta.

Ylläolevan kartan kylien peltomaisemaa kuvattuna 1980-luvulla Viljalasta. Ensimmäisen lahden takana näkyy Sammin peltoja Kilvakkalan peltojen jäädessä vasemmalle kuvan ulkopuolelle. Hyvin samantapaiset olivat maisemat varmaankin 1500-luvun loppupuoliskolla. (Kuva: Kyliltä kerrottua. Ikaalisten kyläkirja/Ikaalinen-Seura.) Keskustan vesitorni näkyy hyvin yläreunassa, kirkon tornia ei näy jäädessä vasemmalle.

Paavalinpojan äiti oli Hyssältä eli naapurin tyttö), Kanko, Soini ja Hätävara. Tapiaisia oli 2 taloa ja Äijönpojan (Yijö) suku viljeli 3 taloa. Väkeä oli kylässä ehkä 60-70 henkeä. Talot lienevät olleen nykyistä mäen harjanteella olevaa kylää alempana eli nykyisen Vaasantien ja Jämi-järventien kulmaukseen jäävien rinnepeltojen paikalla kivi- ja asumislöydöksistä päätellen. Talot ovat vuosisatojen aikana ”kivunneet” vähitellen ylös rinnettä pysyen kuitenkin tiukkana ryhmänä kuten Kyrösjärven rannoilla moni muukin kylä. Vasta 1930-luvulla kilvakkalaiset ryhtyivät Suomessa 1700-luvulla lailla määrättyä isojakoa suorittamaan. Tällöin asuintaloista osa siirtyi kauemmaksi kylän keskustasta.

Aivan Kilvakkalan vieressä kapean salmen rannoilla oli Sammin kylä, jossa oli 4 taloa: Änkö, Hiekka ja Hahka, joka oli jaettu kahtia. Nämäkin talot mainitaan varallisuusluetteloissa varakkaiksi. Viljalan kylän 7 taloa sijaitsivat eteläpuolella aivan järven rantamilla.

Pitäjän laajimmat kyläkohtaiset viljelykset löytyivät siihen aikaan juuri Kilvakkalasta, jossa niitä oli 32 äyrinmaata eli lähes 40 hehtaaria. Näin ollen myös hoidettavaa karjaa pystyttiin pitämään runsaasti: 15 hevosta, 63 lehmää, 37 hiehoa ja 77 lammasta. Hevosten omistajat koettiin rikkaaksi, varsinkin jos oli enemmän kuin 1 hevonen taloa kohti. Useat talot omistivat

luonnonniittyjä sekä eräalueita pitkienkin matkojen takana, joissa käytiin metsästävässä ja kalastamassa. Esim. nykyisessä Kankaanpäässä Verttuujärvellä (kirjoittajan syntymäkodin ympäristössä) oli ikaalilaisten linnustusmaita ja kalapaikkoja sekä Venesjärvellä Kilvakkalan miehet kalastivat pitäen eräsijaa siellä. Omistajilla saattoi olla jopa 12 vanhaa peninkulmaa matkaa kotoaan. Monet käräjät käytiin, kun eräsijoja alettiin uudisasuttamaan, vielä 1600-luvullakin omistajien vedotessa pakanuuden aikaisiin omistuksiin. Vännin talolla ei liene ollut erämaita ainakaan merkittävän paljoa, vaikka v. 1512 mainitaan eränkävijätaloksi, koska nimeä ei näy vv. 1550-1570 eränkävijäluettelossa, josta kyllä löytyy Kestin ja Rekon nimet, joissa Olavin veljet olivat isäntinä.

Pyyntitalous oli koko silloisen elämän toimeentulon elinehto, jota tuki vähitellen lisääntyvä maa- ja karjatalous. Elämä näyttää menneen vähitellen eteenpäin eli toimeentulo helpottuvan. Mutta verotus ei ollut uusi asia 1500-luvullakaan enää. Kuningas Kustaa Vaasa innosti ihmisiä asuttamaan erämaa-alueita. Näin hän toivoi saavansa lisää veronmaksajia. Kuningas kuoli v. 1560, jonka jälkeen hänen poikansa verottivat kansaa lähes jatkuvasti valtanperimys- ja valloitusotien kulujen peittämiseksi. Ylimääräiset verot yleistyivät, mm. v. 1571 ”hopeavero” oli 10%:n irtaimistovero, jota

maksettiin viljana, lihana, kaloina, turkiksina, heinäna tai päivätöinä. Selvä raha oli verottajalle mieluisin maksutapa jo silloin. Kun tila ei pystynyt veroja maksamaan, merkittiin se verotustietoihin ”autioksi” eli maksukyvyttömäksi. Koko silloinen väestö kärsi tästä raskaasta verotuksesta, ja taloluvut vähenivät. Talojen kuluja lisäsivät myös herrojen ja kuninkaan virkamiesten sekä sotilaiden kuormastojen kuljettamisvelvollisuudet. Maksuja niistä ei juuri koskaan saanut, vaikka jo v.1419 Eric Pommerilainen oli kieltänyt talonpoikien rasittamisen ellei kuningas sitä määrännyt. Kulkijat vaativat majoitusta ja kestitystä, koska majataloja ei ollut, ja matkat yli Kyrönkankaan (Hämeenkankaan) ja Kyrösselän länsirantaa pitkin olivat pitkät ja tiet huonoja. Kesällä kuljettiin ratsain, koska vaunujen mentäviä teitä ei erämaiden läpi ollut. Veroista vapautui talo, jonka isäntä onnistui päästä kruununmetsästäjäksi tai lautamieheksi, jollaiseksi v. 1554 mainitaan mm. Heikki Vänni niminen mies.

Kilvakkalaisistakin löytyi kyläläisiä, joista käytettiin kotari-nimitystä. He olivat maattomia, joilla kaikilla ei ollut omaa asuntoakaan, huone ehkä talossa, jossa tekivät töitä siten ansaiten toimeentulonsa. Moni heistä oli tilaltaan hädetty entinen talollinen, jolla saattoi olla vielä jotain irtainta omaisuutta. Hänellä oli itsellinen ruokakunta, jolla saattoi olla lehmä ja pari lammasta. Jotkut rakensivat itselleen mäkituvan, jossa saattoi tehdä nahkurin, tai sepän töitä, ja taloustavaroiden eli puuastioiden tekijöitä aina tarvittiin. Rengin tehtävät taloon, josta tuvan paikka oli saatu, velvoittivat kauan. Naiset kävivät piikomassa, ja vaatteiden ompelua ja muuta työtä aina löytyi taloissa. Paimenet olivat yksi tärkeä ammattikunta, joiden tuloihin verottajakin hana-kasti tarttui unohtamatta muitakaan maattomia. Vännin Olavin aikaan nahkurit usein toimivat myös suutareina, jotka valmistsivat ikaalilaisia ”hiillopeieksuja”, jollaisilla Olavikin ilmeisesti tallusteli asiointimatkoillaan, vaikka ehkä arkiskareita toimitellessaan käyttikin tuohikenkiä.

Millaista hengellistä elämää Vännin Olavin aikaan elettiin Kyrön emäseurakunnan Lahtisen kappelikirkon alueella, johon Kilvakkalakin kuului? Kirkollinen elämä oli katolista sen rantauduttua näille seuduille vuosituhannen alussa, ja 1200-luvulla oli jo Kyrön kirkollinen

verotusoikeus säädetty. Lahtisen (= Ikaalisten) kappelin ensimmäinen kirkko lienee rakennettu 1400-luvulla ja 1500-luvun lopulla alettiin suunnitella jo uuden rakentamista. Pappi asui Ikaalisissa jo v:sta 1540 lähtien.

Miten usein Vännin talon väki kävi Lahtisen kappelissa, sitä eivät historian kirjat kerro. Matka kirkkoon ei kuitenkaan ollut pitkä, vain muutaman kilometrin soutu- ja kävelymatkan verran. Olavin ollessa Vännin isäntänä kirkollisessa elämässä alkoi tapahtua mullistuksia. Mikael Agricolan oltua Lutherin opissa Saksassa, ja Turun Katedraalikoulun entisen rehtorin Tuomas Keijon tultua kirkkoherraksi Kyröön, alettiin saarnata suomenkielellä. Virsilaulu myös löysi tiensä kirkonmenoihin Olavin ja muiden kilvakkalalaisten osallistumista siihen monipuolistamaan.

Tämän kaltaiset tarinat Vännin suvun osalta voivat jatkua sitä mukaa, kun Kilvakkalan kylän ja sen asukkaiden historiaa on taltioitunut.

Lähteinä käytetty Ikaalisten entisen emäpitäjän historiaa, osa I, vuoteen 1640 ja Ikaalinen-Seuran julkaisua ”Kyliltä kerrottua, Ikaalisten kyläkirja”.

Paula Haveri

Leppäsläisiä kiinnostavat varmasti Olavin aikaiset jalkineet. Ikaalisten ikivanha yksipohjainen paulakenkä, jonka ansiosta täkäläiset markkinamiehet saivat muilta pilkkanimen ”hiillopeieksut”. Malli on sama kuin lappalaisilla ja läheistä sukua myös intiaanien mokkasiinille (vrt. Sakari Pälsi, Eräelämän perinteitä, 1944). Pieksun varsi eli ruoju, joka toimi myös päällisenä eli kautona, kiristettiin nilkan ympärille paulalla. Sen jatkona oli usein värikäs säären ympärille kiedottava tiuhtanauha. Kirj. ja piirt. Pentti Papunen, Ikaalisten entisen emäpitäjän historia I vuoteen 1640.

Elämää Kilvakkalan taloissa 1500 – 1700 -luvulla

Kilvakkalan seudulla asutus on ikivanhaa, niin kuin Paula Haverin artikkelista käy selville. 1500-luku oli vielä paljolti historian hä-märää. Asutus oli liikkuvaa, kaskeamista, erän-käyntiä ja kalastusta. Miesväki oli usein poissa kotoa. Kilvakkalan taloilla oli laajoja eräalueita mm. Kankaanpäässä ja Siikaisissa. Myös Parkanon ja Kihniön suunnalla käytiin eräretkillä. Siellä syntyi toisinaan kahinoita savolaisten kanssa, kun hekin pyrkivät samoille apajille ja hätistelivät kilvakkalalaisia pois.

Ihminen 1500-luvulla oli helposti riehaantunut ilossaan ja raivoisa purkamaan kiukkuaan. Kaikki pyrkivät ottamaan osaa kaikkeen. Hanakasti lähdettiin kärejömään pelloista, aidoista, eräalueista ym. Kärejillä oli aikamoista melskettä. Vahvistukseksi otettiin olutta, jolloin oltiin entistä estottomampia. Usein kärejätuvasta ajettiin ulos suuriäänisimpiä. Taikausko rehotti voimakkaana.

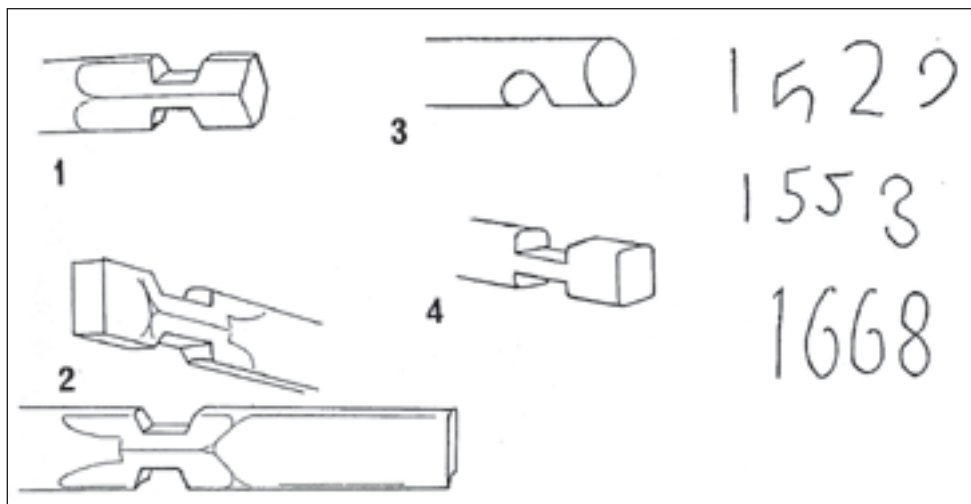
Pirtti ja sauna

1500-luvulla sekä vielä 1600-luvullakin asuttiin savupirteissä. Ei sen pimeys houkutelut koreuk-

silla. Oli vain tuiki tarpeellinen. Oli pöytä tai pelkkä levy, pirttiä kiertävät kiinteät penkit, ehkä jokin kolmijalkatuoli sekä kiuas. Milloinhan Vännin isäntäpari pääsi nukkumaan oikeaan sänkyyn pirtin perälle olkien päälle peittona vällyt tai rohdinraiti. Sängyt alkoivat ilmestyä pirtteihin, ensin alkuun vain isäntävälle. Muu väki makasi pitkillä penkeillä tai lattialla. Oven suussa oli kodittomien paikka. Kovilla pakkasilla tuotiin pirttiin arvokas hevonen, pikku-elikoita ja kanat, jotka viipottivat kaikkialla. Kaikkien piti mennä samaan aikaan nukkumaan, kun jokainen neliösentti oli käytössä. Kesällä helpotti, kun taloissa oli aittoja, sauna, latoja ja riihi, joihin mieluusti mentiin nukkumaan.

Myöhemmin, kun alettiin muurata savupiippuja, asuinrakennukset laajenivat. ”Tehtiin pirtti ja pakari päätäppäin ja porstuan perään kamari,” niin kuin sanonta kuului. Isäntä ja emäntä pääsivät omaan rauhaansa.

Sauna suomalaisilla on ollut jo silloin, kun he tulivat Suomeen. Se oli aikoinaan monitoimitila. Saunassa synnyttiin, peseydyttiin, kupattiin, iskettiin suonta ja hierottiin. Saunassa myös palvattiin lihaa, tehtiin maltaita, kuivattiin ja loukutettiin pellavia sekä kuivattiin tarvepuita. Olutta on tehty iät ja ajat, saunassa useim-

Rakennustaito oli kehittynyt. Vieläköhän Kilvakkalan rakennushirsistä löytyy näitä vuosilukuja? Rakentaminen kuului jokamiehen taitoihin, sillä varsinaisia timpureita ei maaseudulla juuri ollut. Nurkkasalvos tehtiin pelkällä kirveellä, ja siitä tuli viisto, ns. sulkanurkka (1) tai kiilanurkka (2), jollaisia näkee vieläkin yli 200 vuotta vanhoissa rakennuksissa. Yksinkertaisin koirankaulanurkka (3) tehtiin heinälatoon, suoraa hakasalvosta (4) vasta sahojen yleistyttyä 1800-luvun alussa. Vuosiluku 1529 on jäljennetty kalasaunasta Parkanon sydänmaalta, 1553 Kontin aitasta Jämijärveltä ja 1668 Juhtimäen Liitiän luhdin oven kamanasta. Piirroksat Niilo Valosen tutkimuksesta Vuosiluvulla merkittyjä rakennuksia Ikaalisten ja Parkanon seudulta. Satakunta XII. /Ikaalisten entisen emäpitäjän historia I vuoteen 1640.

miten. Alkuun oluen käyteaineeksi pantiin urosian kuolaa. Viinan poltto on myös vanha asia.

Karja, viljelyskasvit ja ruoka

Vuonna 1540 oli Kilvakkalan taloissa yhteensä 15 hevosta, kylä oli oikea hevoskylä. Neljä isäntää ajoi jopa parihevosilla. Nautakarjaa oli n. 10 eläintä taloa kohti sekä lampaita 6 kpl. Muutama kymmenen vuotta myöhemmin oli sikoja vain neljä koko kylässä. Vuonna 1600 löytyi vetohärkiä Ikaalisissa vain neljä.

Kilvakkalan niinkuin muittenkin kylien taloissa viljeltiin ruista ja ohraa, vähäsen kauraa ja hernettä sekä naurista, lanttua ja kaalia. Perunan toivat sotamiehet tullessaan Pommerin sodasta 1700-luvulla. Hampppua ja pellavaa kasvatettiin myös. Laki velvoitti kasvattamaan humalaa. Taloissa oli sitä satoja seipäitä.

Ikaalilaisten humala oli hyvää. Siitä käytettiin nimitystä ”pyhäpäivän humala”. Sitä myytiin Pohjanlahden rannikkoa myöten. Veivätpä jotkut humalaansa Viipuriin asti. Siellä sai parhaimman hinnan. Kilvakkalalaisilla oli 1500-luvulla peltoalaa taloa kohti n. 3,8 ha, lisäksi kaskettiin.

Talojen pöydissä syötiin leipää, puuroa, kalaa ja riistaa sekä lanttua ja naurista. Mämmiä ja talkkunaa osattiin tehdä jo varhain. Maitoa saivat vain lapset. Voi myytiin sekä käytettiin

veronmaksuun. Piimää jatkettiin vedellä. Marjoja syötiin silloin, kun niitä oli. Vain puolukoita säilöttiin. Köyhien ihmisten ruokalista oli huomattavasti vaatimattomampi.

Sodat ja nälkävuodet

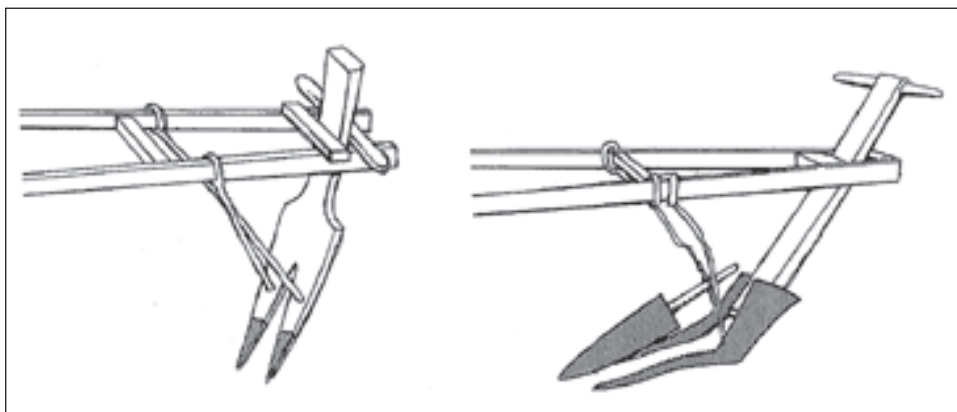
Ja sotia riitti. Oli linnaleiri, nuijasota, 30-vuotinen sota, Suuri Pohjansota, Isoviha ja Pikkuviha. Vuosi 1606 oli surkein. Ikaalisten väkiluku putosi 2000:sta puoleen. Nälkä ja taudit tappoivat. Silloin ja varmaan muulloinkin nälkävuosina oli isoimmissakin taloissa jauhojen joukkoon sekoitettava akanoita, herneenvarsi- ja olkisirppua sekä jäkälää. Kaikkien näitten kurjuuksien keskellä asuttiin ja elettiin. Välillä Kilvakkalan talot vaihtoivat omistajaa, jotkut moneenkin kertaan, mutta talojen nimet ovat säilyneet tähän päivään asti. Onpa sukuja, jotka ovat asuneet taloissaan 1500-luvulta asti.

Lähteet:

Ikaalisten entisen emäpitäjän historia, osa I
Suomen historia, Weilin-Göös, osa 2

(Artikkeli hieman toisenlaisena on ollut
Sukuseura Kanko ry Jäsenlehdessä 1-2/2004)

Mirja Raes

Peltotyöhönkin saatiin helpotusta auroista, joita ei ehkä joka maatilkun omistajalla ollut. Hankoaura eli sahra oli peltokaluista tärkein. Vasemmalla kaskisahra, jonka perän piti olla pystymässä kuin peltosahran, sillä kaskan juurakot estivät syvältä kyntämisen. Peltosahra (oik.), jollainen on valokuvattu museoon Läykkälän Kamraatista, on varustettu käännettävällä ruotinraudalla, joka jo ennakoi oikean kääntöauran tuloa. Ruotinrauta oli Ikaalisten papinkin sahrassa kalustoluettelon mukaan jo vuonna 1550. Piirroksat U. Rudenschöldin kertomuksen ja M. Jokipiin Satakunnan historia IV:n mukaan. /Ikaalisten entisen emäpitäjän historia I vuoteen 1640. Kirj. ja piirt. Pentti Papunen

Koivulan suutarinverstaassa

Kirjoitus perustuu Kalevi Koivulta saatuun puolentoista tunnin mittaiseen videonauhaan kenkien valmistamisesta Koivulassa. Haastattelijana ja kuvaajana on toiminut Kalevin veljen Kauko Koivulan vävy Harri Hemilä kesällä 1999. Seuraavassa tapahtumia ei esitetä täysin alkuperäisen filmin mukaisesti, vaan työvaiheet ym. on koottu käytännössä noudatettuun järjestykseen.

Lapsuudenkodissaan kuvatulla videonauhalla Kalevi Koivula kertoo ja antaa havainnollisen esityksen monista kengänvalmistukseen liittyvistä vaiheista. Varsinkin koti- ja pienteollisuuteen vihkiytymättömälle tarjoutuu oivallinen oppitunti vuosikymmenien takaisesta suutarinammatin harjoittamisesta. Alalla perinteisen käsityön osuus on aina ollut suuri, vaikka erilaisia koneitakin on tarvittu. Koska kädentaidot ovat katoavaa traditiota, niistä saadut tiedonjyvät ovat yhä harvinaisempia ja näin ollen tervetullut lisä itse kunkin tietämykseen.

Kalevi Koivula kuuluu äitinsä puolelta suutarisukuun, joten hän on työssään jatkanut sukunsa perinteitä. Mutta samalla hän on toiminut myös isänsä ja isoisänsä ammatissa: kenkien valmistamisen Koivulassa aloitti nimittäin jo Kalevin taata Kalle viime vuosisadan alussa, ja sitä jatkoi tämän poika Olavi.

Kalevin kertoman mukaan ”koko suku

Kalevi Koivula suutarinverstaassaan.

Koivulassa on tehnyt kenkiä”. Kalle Koivula muutti torpan kontrahdin tehtyään paikkaan vuonna 1909 ja rakensi Kalevi Koivula suutarinverstaassaan talon, jossa harjoitti suutarinammattia. Torpparilain tultua hän lunasti tilan omaksi ja rakensi uuden, nykyisen talon, joka valmistui 1926. Sen alakerta käsitti huoneen, kamarin, keittiön ja eteisen. Näissä tiloissa sekä asuttiin että leikattiin, neulottiin ja pohjattiin kenkiä. Ennen sähkövalon tuloa Kalevin isä ja taata tekivät suutarintöitä öljylampun valossa, joka laskettiin katosta alas. 1940-luvun loppupuolella Kalevi teki isänsä kanssa lapikkaita.

1952 aloitettiin ”nykypäiväinen” kengänvalmistus. Talon yläkerta rakennettiin asuinhuoneiksi, mutta toiminnan laajentuessa krooninen ahtaus verstashuoneissa ei koskaan hellittänyt.

Koivulassa kenkiä valmistettiin Koskelan kenkätehtaan alihankkijana. Taloudellisuuden sanelemana tapana oli, että tehtaan monet alihankkijat saivat erikoistua jonkin kenkämallin tekemiseen. Niinpä Koivulassakaan ei valmistettu samanaikaisesti useita malleja, vaan yhtä tai muutamaa harvaa kerrallaan.

Videonauhalla kiinnittää heti huomiota, että kengän valmistumiseen tarvitaan monta työvaihetta. Samoin esille tulee erilaisten koneiden runsaus. Lisäksi käytetään pienempiä työkaluja, jotka ovat kuuluneet jo entisaikojen käsityöläissuutarien varustukseen.

Aloitetaan työvaiheiden lähempi tarkastelu raaka-aineen, nahan, leikkaamisesta kengän päällisiksi ja pohjanahoiksi. Kalevi kertoi taatallaan olleen tapana miesten pitkävartisia lapikkaita tehdessään levittää lehmän vuota lattialle ja piirtää kynällä vetäen paperista tehdyn mallikappaleen, myystärin, mukaan nahkaan kengänosien ääriviivat. Sen jälkeen hän leikkasi puukolla palat erilleen.

Myöhemmin puukko korvattiin erikoisteräksestä valmistetuilla muoteilla, jotka tehtiin kengässä tarvittavien nahkaosien ja kengänpohjien muotoisiksi. Näitä painoteriä sijoitettiin muovisen aluslevyn päällä olevalle nahalle, jonka muotit sitten leikkasivat paloiksi. Aluksi nahanpalat irrotettiin vasaralla lyömällä, kuten esim. sota-aikana, jolloin selkäreppuihin

tarvittavia nahkaosia hakattiin pienten terien avulla koivutukin päällä. Sittemmin otettiin käyttöön meisti, jossa oli 12 000 kilon puristusvoima. Lyöntivasaraa jouduttiin jossakin vaiheessa naisten saapikkaiden pitenemisen takia suurentamaan 30 x 60 senttimetrin kokoon.

Suurta puristusvoimaa käytettäessä terien ei tarvinnut olla kovin teräviä varsinkaan kumia leikattaessa, päällisnahat vaativat sen sijaan terävämpiä muotteja. Terät tehtiin kaksipuolisiksi, joten samaa rautaa välillä ylösalaisin kääntämällä voitiin painaa sekä oikean että vasemman jalan päällisnahkakappaleet samoin kuin pohjatkin. Muottirautoihin tehtiin pieni ulkonema tai niissä oli piikki, joilla merkittiin oikean jalan kenkään tulevat palat. Muotteja pidettiin laatikoissa tai myös seinällä nauloissa, joissa ne olivat helposti saatavilla.

Terien sijoittelu nahan päälle oli tärkeä vaihe, jotta nahasta jäisi mahdollisimman vähän hukkapaloja. Jo kenkämallien suunnittelussa otettiin huomioon, miten muotit saatiin mahtumaan nahalle.

Nahkaa leikattaessa käytettiin myös kaltevaa alustaa, jonka päällä oli lasilevy. Malli oli lasin alla, ja leikkaus tehtiin ohuella, kapealla veitsellä. Nykyään viimeistä huutoa nahanleikkauksessa kuuluu olevan tietokoneohjatun vesileikkurin käyttö.

Kaikkia kengänpohjia ei leikattu itse, vaan saatavissa oli myös valmiita pohjia. Varsinkin lasten lämminvuorikenkiin käytettiin kumisia valmispohjia.

Leikkauksen jälkeen nahanpalojen reunoja ohennettiin, jotta liimaus onnistuisi hyvin. Tätä varten oli käytössä ohennuskone, jota kuvattakoon vaikka levitetyn lehmänkellon muotoiseksi teräksestä valmistetuksi pyöreäksi teräksi. Se pyöri moottorin avulla poikittain nahankappaleen reunan kohdalla ja nahkaa vedettäessä viilsi reunan ohueksi.

Päällisnahkaan tehtiin tarvittaessa reikäkuviointeja erilaisilla matriiseilla. Joissakin kenkämalleissa käytettiin punoskoristelua, joka oli hidastekoista ja nosti tietenkin kengän hintaa.

Sisäpohjan kantapääosaan liimattavaa tehtaan leimaa varten oli oma paineilmalla toimiva koneensa, joka teki ISKO-leimoja. Ne liimattiin sisäpohjiin valmiiksi leikkauksen jälkeen.

Liimausta varten oli isokokoinen lasinen kaappi, jonka sisään työnnettiin kädet. Liiman

Painoteriä asetellaan nahanpalan päälle.

käry poistettiin lasikopista voimakkaalla imulla. Koneellista ilmanpoistoa käytettiin myös muualla: suuria putkia kiersi katonrajassa haitallisten kaasujen poistamiseksi ja ilmanvaihdon turvaamiseksi.

Leikkaamosta kengän päällisnahan kappaleet joutuivat neulomoon, jossa ne ommeltiin kiinni toisiinsa. Tulokseksi saatiin päällinen, neulos.

Koivulassa käytettiin kolmenmallisia ompelukoneita. Vanhin oli Singer, joka oli erityisen luja ja pystyi neulomaan hyvinkin vahvaa nahkaa. Sen erikoisuutena oli paininjalan alapuolella oleva pyörivä syöttäjä – erotukseksi kotitalouskoneista, joissa syöttäjän liike on edestakainen.

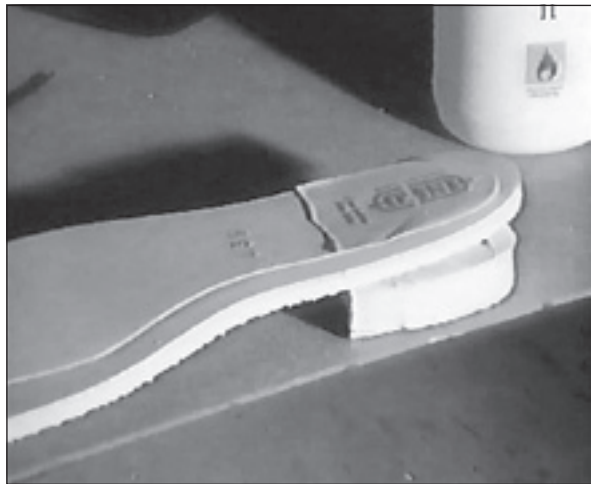
Seuraava malli oli Pfaff ja uusin oli Adlermerkkinen, josta löytyi sellaisia hienouksia kuin langan katkaisu paineilman avulla ja jalalla painettaessa lankojen vetäminen alle. Saksia ei siis tarvittu langan katkaisuun, mikä kiireisessä tehdastyössä oli huomattava etu. Viimeksi mainitussa koneessa kuljetus hoitui edestakaisen liikkeen avulla kotikoneiden tapaan. Tähän Kalevi arvelee päädytyn ehkä sen takia, että edestakaisessa liikkeessä oli helpompi saada järjestetyksi automaattinen katkaisu ja langan pään alle vetäminen. Uusin kone voitiin vanhemmista poiketen pysäyttää heti, ja sillä voitiin neuloa myös tikki kerrallaan; sillä oli myös paras opettaa neulojia työhönsä.

Ompelulanka oli lujaa, yleensä nylonia, mutta puuvillalankaa käytettiin myös paljon, varsinkin vanhassa Singerissä, jonka langankuljetuspaikat olivat kuluneet urille. Toisen tyyppisen langan käyttö tällaisessa koneessa olisikin aiheuttanut langan katkeamista.

Nauhakenkiä varten tarvittiin rengaskone, jolla hakattiin kengännauhan reiät ja lyötiin niihin renkaat kiinni. Kone oli ikivanha ja Kalevin mukaan ”aarre”; se oli ainoa koneista, jolla oli jopa museoarvoa.

Seuraavaksi kengänteko jatkui huoneessa, jossa neulokseen liitettiin sisäpohja ja ulkopohja eli antura sekä kanta. Näiden toimenpiteiden jälkeen kenkä olikin saanut lopullisen muotonsa. Pohjien kiinnittämistä sanottiin pohjaukseksi. Apuna tässä käytettiin jalan muotoista lestiä, jonka päälle kengän päällisosat koottiin, pingottiin, ja jota vasten pohjanahat ja -kumit naulattiin ja liimattiin.

Ennen lestit tehtiin kotona, materiaalina käytettiin puuta. Nykyään kaikki lestiparit valmistaa Suomen Lestiteollisuus kovasta puusta tai muovista. Koivulassa käytettiin Koskelan mallilestin perusteella tehtyjä lestejä.

Irralliset sisäpohja ja ulkopohja, joiden väliin päällisnahen reunat tulevat, sekä kengän kanta.

Lestejä oli paljon: jokainen koko vaati oman- sa, samoin eri malliset ja levyiset jalkineet. Kalevi kertoi, että ajan myötä kengän soukka kärki, nirkko, leveni ja lesteihin jouduttiin liimaamaan lisäkkeitä. Joskus nirkko oli muodin mukaisesti kulmikas, tulitikkuaskin muotoinen. Kun lestiin löydettiin hyvä malli, kantapääosaa ei muutettu, ainoastaan nirkkoon ja rintaan tehtiin lisäykset tai poistot.

Lestin yläosa rinnan kohdalla tehtiin irrotettavaksi. Muuten lestiä ei saanut pois sen ympärille tiukasti käärittyjen päällis- ja pohjaosien sisältä. Irrotettavassa osassa, höskissä, oli reikä, johon lestin alaosaan kiinnitetty naula sopi. Vedettäessä höskiä naulaa pitkin taaksepäin osat saatiin liu’utetuiksi erilleen. Näin kengän sisään tuli tilaa, ja loput lestistä voitiin poistaa. Pitkävartisissa naisten saappaissa käytettiin vähän toisenlaista mekanismia: lesti oli taittuva, se voitiin katkaista.

Lesti, jonka etuyläosassa näkyy höski.

Neulomossa päällinen ja muut osat oli neulottu yhteen neulokseksi, joka nyt siis pantiin lestin päälle. Samalla katsottiin, että kantapään takasauma tuli kohdalleen. Sen jälkeen lesti käännettiin ylösalaisin ja painettiin kiinni metallitangon päähän. Tangon toisessa päässä oli painava puutukin palanen. Tarvittava apuneuvo oli siis hyvin yksinkertainen, mutta tietenkin tarkoituksenmukainen. Sitä käytettäessä samassa paikassa tukin alle lattiaan kului vähitellen syvä kolo, jonka reunat toimivat pönkkänä lesti-tankoa lattiaan tuettaessa. Kalevi esitteli 30:n vuoden kuluessa lankkulattiaan porautunutta valtavaa koloa.

Lestin päällä kengän leimattu sisäpohja, pinkopohja, kiinnitettiin ensin pienillä nauloilla, takseilla. Sen jälkeen päällisnahka vedettiin tongeilla lestin reunan yli pohjan puolelle ja napautettiin kiinni useasta kohdasta sisäpohjaan, jonka reunat olivat valmiiksi liimatut. Tätä vaihetta sanottiin pinnaukseksi.

Kenkien kuivaamiseen käytettiin aluksi keittiöön tehtyä vanhanaikaista leivinuunia. Myöhemmin tuli kone, joka sähkövastuksen avulla pyöritti ilmaa tilassa, johon mahtui jopa 24 kenkäparia.

Pinnausasento tangon päähän ylösalaisin käännettyä lestiä lattiaan tukien.

Sisäpohjan päälle liimattiin päällispohja, joten päällisnahen käännettyt reunat jäivät pohjien väliin. Lopuksi kiinnitettiin kengän kanta, korko, liimaamalla. Mikäli kantaosa oli kiilamainen, se tuli myös pohjien väliin.

Kantakiilat olivat enimmäkseen puisia, koska ne olivat kevyitä ja Kalevin mukaan terveellisempiä kuin muoviset, joita myös käytettiin. Kannat päällystettiin nahalla ennen kiinnittämistä.

Joskus Koivulassa tehtiin pohjia myös nau-laamalla. Tällöin lestin pohjan täytyi olla metal-linen ns. panssaripohja, jota vasten naulojen kärjet saatiin päätetyiksi. Ennen vanhaan käytettiin naulaamista, koska ei ollut koneita. Suutareilla oli tapana pistää naulat suuhunsa kantapuoli ulospäin ja ottaa sieltä tongeilla yksi kerrallaan ja napauttaa paikalleen pystyyn. Heillä saattoikin nähdä kuluneita etuhampaita.

Viime aikoina ei enää naulattu, koska oli hyvät liimat ja koneet, jotka vetivät kaiken kerralla valmiiksi. Niinpä kaikki tehtiinkin liimaamalla.

Kenkä otettiin pois lestiltä telineessä, joka ei ollut sen monimutkaisempi kuin lattialla kolmihaarajalan varassa seisova tanko, jonka nenässä lesti oli kiinnitettynä edelleen ylös-alaisin.

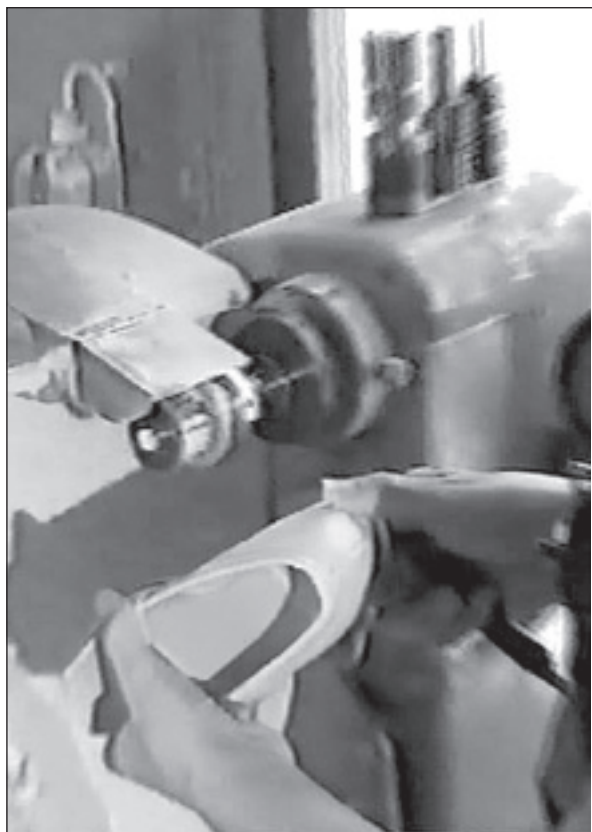
Ennen kuin kenkäpari lähetettiin ulko-ovesta ulos, se joutui viimeistelijän tutkivan katseen alle. Hänellä oli aina kädessään pienet sakset, joiden teriä puristamalla hän leikkasi löytä-mänsä langanpäät poikki. Lisäksi hän tarkasti, että tuote oli virheetön. Kalevin mielestä työtä ei koskaan voinut tehdä niin huolellisesti, ettei virheitä tullut, koska muuten työtahti kärsi.

Suutarinverstaan perusvarustukseen kuului vanhanaikainen suutarinveitsi, jota sanottiin vääräksi puukoksi. Sitä käytettiin aikaisemmin kenkien viimeistelyyn. Väärä puukko on ohuesta teräksestä valmistettu ja sen terä on taivutettu pituussuuntaan käyräksi, joten se muistuttaa tynnyrinvanteen palasta. Niitä tehtiin sekä oikea- että vasenkätisille. Kädensija päällystettiin nahkasuikaleella. Toiseen päähän entisajan pikilankasuutarit tekivät hahlon, jota tarvittiin poistettaessa lapikkaan takasaumasta ylimääräistä nahkaa. Pikilankasuutarin tekemä takasauma erosi koneellisesti aikaansaadusta siten, että kahden toisiinsa neulottavan nahan väliin hän laittoi nahkasuikaleen ja tasoitti sitten sauman vetämällä hahlolla liian aineksen pois.

Kenkien reunojen tasoitukseen ja jäljen siloi-tukseen käytettiin väärän puukon lisäksi konetta, joka pyöritti hiekkapaperilla päällystettyä hion-talaikkaa. Toinen tapa oli suorittaa viimeistely terävän pyörivän metalliterän avulla. Sitäkin varten verstaasta löytyi oma koneensa.

Viimeistelijän lisäksi muutkin työntekijät olivat erikoistuneita omiin tehtäviinsä. Heillä oli kullakin oma vakinainen paikkansa. Parhaana aikana Koivulassa työskenteli parikymmentä työntekijää. Kahdeksan tunnin työpäivän kuluessa työtahti oli jokaisella keskimäärin kymmenen kenkäparia; lapikkaita tehtäessä yhden parin valmistaminen vei koko päivän.

Verstaassa oli jäljellä tuotannossa olleista kenkämalleista muutamia yksittäispareja, kuten naisten kävelykenkiä, joita tehtiin paljon, ja lasten saapikkaita. Ne olivat kaikki lopputar-kastuksessa hylättyjä, ts. niissä oli jokin vika, esim. katkennut tikki. Tai säilyneet kengät olivat olleet kokeilumalleja. Onneksi niitä oli, sillä niiden avulla Kalevi Koivulan oli mahdollista havainnollistaa eri työvaiheita, mitä ilman moni seikka olisi jäänyt hämärän peittoon. Omalta osaltaan tehtävien valottamisessa auttoivat myös videonauhan kuvaajan esittämät asian

Kengän viimeistelyä.

ytimeen osuneet kysymykset.

Kenkien valmistus Koivulassa oli eräs vaihe Kankaanpään kenkäteollisuushistoriassa. Toimintaa siirrettiin 1980-luvun alkupuolella muualle, ja suutarintyöt Koivulassa lopetettiin jo 15 vuotta ennen videon filmaamista eli vuonna 1984. Nyt Kalevi puolisoineen viettää eläkepäiviä Kankaanpään keskustassa. Koivula on tyhjiään, mutta peruslämpö pidetään siellä yllä talvellakin.

Verstashuoneet ovat edelleen täynnä mitä erilaisimpia tavaroita. Kalevin mielestä ne kaikki ovat ”roinaa”, jonka osoite olisi kaatopaikka. Hänen on kuitenkin vaikea luopua esineistä, jotka kertovat hänen elämäntyöstään.

Tavarat muistuttavat myös niistä useista henkilöistä, jotka ovat Koivulassa työpanoksensa antaneet ja elantonsa ansainneet. Kun heitä työskenteli jatkuvasti vuosikymmenien ajan ja kun parhaimmillaankin heidät laskettiin kymmenissä, voidaan todeta, että Koivulan merkitys paikkakunnan työnantajana ei ollut vähäinen.

Reino Leppänen

Marjaanan lähtö Vaasan yliopistoon

Syyskuussa v. 1999

Leppäsläinen Marjaana
kotikontusi jälleen jätit
kuten kaksi vuotta sitten
kun Amerikan Yhdysvallat
ja raamattukoulu Montanassa
otti sinut suojaansa.

Tällä kertaa ’Montanasi’
sijaitsee Suomessa
– ’oma maa mansikka’ –
nyt heität keikkaa Pohjanmaalla
Vaasan yliopistossa
narikkaan ei aivot jouda
souda äly Marjaanalla
souda, souda...

Horisonttiin nyt silmäile
opiskelumieli
siellä häämöttää pieninä pisteinä
oppimisreittisi rastit
nuo toiveitten alkiot
joiden avulla syntyy
tieto-taitoa yhäti uutta
kun kokeilet rajojesi kantavuutta.

Tutuksi tulkoon
englannin kieli
sille käyttöä löytyy
sen äärirajoilta asti
viimein tulkoon todeksi
toiveesi kaukainen
– lopputyö –
opiskelun viimeinen rasti.

Sirkka Leppänen

”Kauppapuuri Karunvarre tiähaaras”

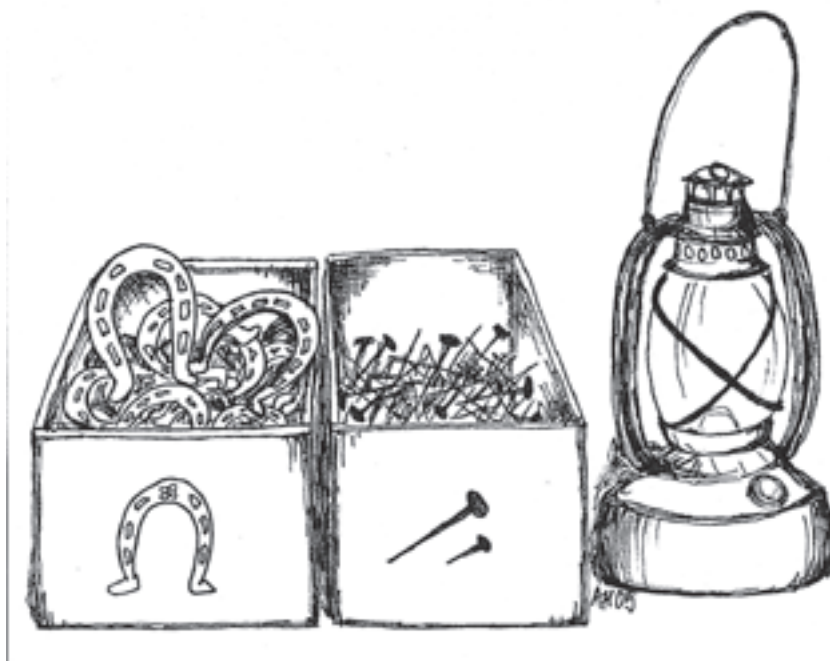
Ensimmäinen muistikuvani Aholasta. Seisoin kotini nurkalla puisten portaitten vieressä. Nämä rappuset johtivat ”kauppapuoriin”, silloiseen kyläkauppaan. Isäni oli näet kauppias ja äitini kaupan emäntä. Meidän kauppatalo oli uudenlainen, hirsistä rakennettu, vielä ehkä vähän keskeneräinen. Kevät silloin varmaankin oli, sillä muistan tiellä kulkeneen hevosia myllykuormineen. Kovapyöräiset ”klossirattaat” olivat täynnä jyväsäkkejä ja ajaja istui tai makasi kuorman päällä. Melkein aina myllymies paluumatkallaan ajoi hevosensa puumiin, joka oli kaupan pihassa. Sitten heiniä hevoselle heitettyään poikkesi kauppaan juttelemaan ja asioimaan.

Liiketalomme sijaitsi Venesjärven tienhaarassa. Tien alkuosaa sanottiin Karunvarreksi. Asiakasalueemme oli varsin laaja käsittäen silloisen Veneskosken lisäksi Leppäruhkan, Jyränkylän ja Paattikosken. Lisäksi kaupassa poikkesivat myllymiehet, joita kylän kolmeen myllyyn saapui jyviä jauhattamaan muun muassa Honkakoskelta, Petkeleestä, Venesjärveltä, Rajasalon kylästä ja Luomajärveltä. Myös Porissa käyvät sivukulmalaiset poikkeilivat onnipussia odotellessaan. Ei ollut harvinaista, kun joku mettäkulmalainen kolisteli köökin oven takana jo neljän aikaan aamulla.

Portaissa oli 6 - 7 rappua ja kaupan sisäänkäynti oli talon kulmassa. Kun aukaisi myymälän oven, kilahti patterikäyttöinen hälytyskello soimaan ja kauppias tai kaupan emäntä tuli palvelemaan ostajaa. Lähden nyt asiakkaan, kuntin, mukaan näitä portaita nousemaan.

Ensin sanotaan hyvät päivät, istutaan pitkälle penkille, lasketaan tyhjä reppu ja säkki sekä öljykannu lattialle. Siinä samassa jo tuvanpuoleinen ovi aukeaa ja äitini, joka on ollut juuri pienintään imettämässä, tervehtii ja alkaa jutella tulijan kanssa. Kun tärkeimmät kuulumiset on käyty, alkaa varsinainen kaupanteko. Mies, joka on sivukulmalta tullut hevosella, kyselee ensin kahveenpöönien ja toppasokerin hintoja. Isäkin on tullut kaupan puolelle ottaa keikkuvaakan vierestä työmiesaskin ja tarjoaa tutulle isännälle, joka istuu penkille polttelemaan. Nyt hän pyytää puoli kiloa halvempia pöönii (raakoja). Äiti alkaa palvella ja ottaa auskarilla toisesta lattialla olevasta juuttisesta kahvisäkistä ruskeaan paperipussiin arvioimansa määrän. Sitten hän laittaa punnuksen ja pussin vaakaan ja tiputtaa auskarista vähän lisää, kunnes vaakan nipukat ovat tasan. Pussin hän sitoo narulla, joka on riistetty tyhjästä kahvisäkistä ja sitten rukilla kerrattu yhtenäiseksi langaksi. Se riistäminen oli lasten hommaa, olen itsekin ollut siinä touhussa monta kertaa. Äiti avaa nyt toppasokerilaatikon, kysyy, paljonko laitetaan. Puolitoista kiloa, mutta ei persettä, vaan ihan kovaa toppapäätä, sanoo isäntä. Samalla hän ojentaa neljän litran öljykannun isälle, joka menee ulko-oven vieressä olevalle öljymittauslaitteelle. Hän aukaisee kraanan ja päästää n. 50: n litran yläsäiliöstä alapuolella olevaan 5: n litran mitta-astiaan pyydetyn määrän. Tämä mittalaite on seinään kiinnitetty ja siinä on lasinen mitta-asteikko, josta voi seurata litramääriä. Siinä ohessa isäntä kyselee, ostetaanko tänä vuonna parkkia, kun kersat on rahanperään ja meidän lähellä olevassa Sinahmissa kyllä pajukoita riittää. Isä mainitsee, että Friitalan nahkatehtaasta ei ole vielä ostoparjousta soitettu, mutta antakaa poikien vaan vetää ja niputtaa pajun kuorta, mutta sanokaa, että kuivaavat hyvin ulkosalla. Isäntä ottaa taskustaan puutikun, jossa on lovia ja alkaa tarkastella vieressään olevista hevosenenkätelineistä sopivia opetettavan kahden nollan kesäkenkiä. Valakalleen hän valitsee 3:n numeron kengät. Isä tuo tiskin alla olevasta hyllystä naulalaatikon,

jossa on erilaisia hevosenkenkänauloja. Tämä samainen hylly on minulle tuttu, sillä monet kerrat olen siitä hakenut askarteluihini kaks-tuumaisia, joskus jäänaulojakin suksisauvoihini.

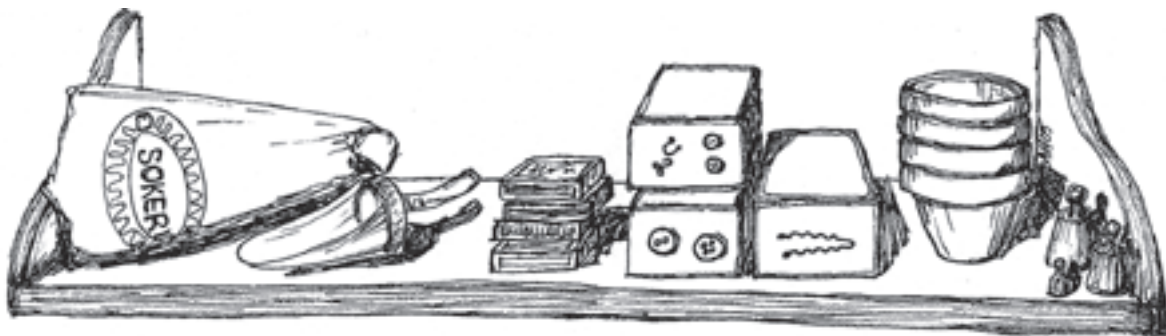
Kauppaan on tullut pari naista, joille isä antaa pyydettyjä tavaroita, nisujauhoja, laartipaketin, harmaata sukkanauhaa ja hengettömiä. Toinen katselee ja koputtelee näyteikkunalla olevia kivivateja. Niitä ja kukkapurkkeja onkin runsaasti, kun hiljattain on kulkenut kivivatiäijä suurine rattaineen. Isäntä pyytää välillä sikuripötkön, pikanellipaketin ja Saimaa-askin. Hän alkaa nyt mitata lattialla olevasta köysirullasta ohjaksiin tarvittavan sylimäärän, katkaisee narun puukollaan ja laittaa nipun vaakalle. Nyt isä on liiterissä lapioimassa suolaa isännän säkkiin ja kantaa sen ensin kymmenysvaakalla punnituaan isännän rattaille.

Isäntä on maksanut ja koonnut tavaransa. Yhteenlasku, jonka äiti on tehnyt selvillä numeroillaan jää tiskipaperiin. Rahat, jotka isäntä on antanut, äiti on laittanut tiskin välissä oleviin plakkilaatikoihin, toiseen paperi- ja toiseen kolikkorahat. Isäntä sanoo hyvästit ja lähtee tavaroineen kaupasta.

Jään mietteissäni penkille ja katselen ympärilleni. Vieressäni levittää omaa hajuaan silitynnyri. Takanani roikkuu rautainen hevosluokka. Kattoon on ripustettu ruomia, rinnustimia ja monenlaisia nahkaremmejä, joita käytetään hevosvaljaissa. Lattialla penkin takana on vältin

vantaita ja äkeen ja haravakoneen piikkejä. Kattokoukuissa on myös öljylamppuja ja myrskylyhtyjä. Erikokoisia lampun sydämiä ja lasveja linjamerkkeineen säilytetään puorin peräosaan erotetussa konttorikopissa. Katseeni hakeutuu kangashyllyyn, jossa on toistakymmentä pakkaa: Poijeeta, planellia sekä miesten että naisten ja lastenkin alusvaatteisiin, sörttinkiä ja housuntaskukangasta, essu- ja paitatykyä, sidekangasta, paria, kolmea sorttia liinaa, sarkaa, mustaa ja harmaata ja poikasten tyykiä, josta nimenmukaisesti neulottiin oskarin kokoisille luukku- ja puolipunttimallisia asusteita. Tiskin välissä kangashyllyn kohdalla oli laatikoita, joissa oli valikoimat housun- ja liivinnappeja, paidannappeja, monenlaisia hakasia, neppareita ja solkia, kumi- ja kanttinkinauhoja.

Muurin kupeessa olevassa hyllykössä tiedän olevan luuliimalevyjä, kimröökkiä, lehtikultaa ja muitakin monenlaisia maalijauhoja. Puna- ja keltamulta, titan- ja sinkkivalkoinen sekä värnissatynnyri ovat makasiinissa. Sen ovela on vanhanaikainen maasepän takoma aitanlukko, jossa on iso messinkiavain. Muurin hyllyssä on lukuisa joukko polkupyörätarvikkeita, venttiilikumia läpinäkyvässä pullossa, kummiliimatupeja, pyöränpinnoja ja nippeleitä. Hyllyn alla kerät paalilankaa, katis-kansidelankaa, jäniksenpaulalankaa ja pari varretonta pernaräksiä. Lehmänperäimille ja hevosen riimunvarsille on oma naulansa nur-

kassa. Korkealla ylimmäisellä hyllyllä on tukeva puulaatikko, jossa tiedän olevan haulikon hylsyjä ja tulilankaa. Tynamiitiä pidetään makasiinissa samoin kuin ruutiakin. Siellä on myöskin puinen pieni tynnyri, jossa on livekiveä. Vintissä oli lasinruutulaatikko. Isä oli hyvä lasinleikkaaja. Porstuan nurkassa oli rottinkia, josta isännät mittailivat viikatteen niteitä.

Kyläläisiä alkaa tulla kauppaan. On postiauton tuloaika. Kaupassa on siis postiasema ja äiti sen virallinen hoitaja. Postiauton rahastaja tuo lehtiniput ja postisäkin tiskille. Äiti kuittaa arvopostin ja antaa vähäisen lähtevän postin pojalle. Sitten hän jakaa lehdet ja kirjeet haki-joille. Isä palvelee sillä aikaa ostajia ja äitikin alkaa vähitellen myydä pyydettyjä tavaroita.

Kaupassa myytiin myös pilsneriä, ”massua”. Kaljapullo oli puolen litran vetoinen ja siinä oli tappimainen korkki aivan samaan malliin kuin nykyisissä viinipulloissa. Myyjä asetti pullon reisiensä väliin ja ruuvasi T-muotoisen korkkiruuvin läpi korkin ja vetäisi korkin ulos, jolloin kuului pieni poksaus. Ostaja klonkutti massunsa pullon suusta mahaansa. Puori oli siis jonkinlainen baari. Talvella piti kaljan olla linnunmaidon lämmintä. Muurin ja hellan kupeet olivatkin täynnä kaljapottuja. Korkit tallennettiin ja käytettiin uimakellukkeisiin ja mehupulloihin. Kun miehet litkivät kaupassa massua, saattoi joskus tulla jonkun kuntin huushollerska hurjana hakemaan ukkoansa kotiin rahoja tuhlaamasta. Silloin sai kuulla kuuttimensa niin juojat kuin kauppiaatkin. Kesäiltaisina kerääntyivät kaljakunteja pihaan ja portaille. Silloin monina iltoina toimin myyjänä ja availin lukemattomia massupulloja, rahat

kiikutin keittiöön pullo pullolta. Joskus sain ostajilta vähän ylimääräistä juoksupalkkaa, piikin (25 p) tai 50 penniä. En tiedä, kuka oli massu-sanan rapakaljalle keksinyt, mutta yleisesti se oli käytössä.

(Kirjoitus on lyhennelmä tänä syksynä ilmentyneestä teoksesta Soikan sillan vaiheilta - Veneskosken kyläkirja)

Mauno Ojanen

Piirroksia: Anna Hillgrén

Arvokas lahjavinkki

Hanki SUKUVIIRI
omaksi tai lahjaksi!

Hinta 25 e + lähetyskulut.

Tilaus yhteyshenkilön tai
hallituksen jäsenen kautta.

Sukuseuran hallitus

Sukuhaarojen yhteyshenkilöt 31.7.2005

OSKARI	Terttu Huhtamaa	Silmäkkeentie 9, 38720 Vihteljärvi	02-578 7045
	Eija Uusi-Oukari	Sävelänkatu 2 A 5, 38710 Kankaanpää	02-572 2542
			040-778 2847
IIVARI	Liisa Räikkönen	Kuusamatie 22 E, 01390 Vantaa	09-825 1443
	Paula Rintamaa	Kiertotie 5 A 3, 29250 Nakkila	02-537 2880
	Tuula Virtanen	Koivulantie 6 as. 15, 28360 Pori	0400-410 816
JUHO	Liisa ja Esko Mäkipää	Aaponkatu 2, 38710 Kankaanpää	02-572 1115
	Tyyne ja Maila Salmi	Heinosentie 28, 39700 Parkano	03-448 2229
VIHTORI	Jukka Leppänen	Kaaritie 20, 32700 Huittinen	050-464 2765
	Kalevi Koivula	Naapurinkatu 10, 38700 Kankaanpää	02-572 1865
	Laura Koivula	Ilmarisenkatu 3, 38700 Kankaanpää	02-572 2052
HILDA	Arto Ojanen	Venalhontie 13, 21250 Masku	02-432 0221
VILJAMI	Antti Huhtala	Hallituskatu 8 A 4, 13100 Hämeenlinna	03-652 3769
ARTTURI	Matti Lepäntalo	Koivusaarentie 12 B, 00200 Helsinki	09-673 727
EINO	Anna Leppimäki	Keskuskatu 35 as. 3, 38700 Kankaanpää	02-572 2163
	Inna Kuismanen	Kanneltie 8 A 8, 00420 Helsinki	09-504 1718

Sukukirjan uusi painos

Vuoden 2001 sukukokouksessa sukuseuran hallitus päätti, että sukuseura ei pidä erillistä sukurekisteriä, vaan rekisterinä käytetään leppäsläisten sukukirjaa.

Kirjan julkaisusta on kulunut nyt jo 8 vuotta, joten selvää on, että kirjan tiedot kaipaavat täydentämistä. Tarkoituksenamme onkin ensi vuonna, näihin samoihin aikoihin, julkaista uusi painos sukukirjasta. *Tämän vuoksi olisi erittäin tärkeätä, että tarkistaisitte lähisukunne tiedot ja ilmoittaisitte muuttuneet tiedonne sukuseuraan, jotta saisimme kirjaan ajan tasalla olevat tiedot.*

Toivomme teidän ilmoittavan suvun uusien jäsenten syntymäajat ja -paikat, avioliittojen solmimiset, ammatit, asuinpaikat ja mahdol-

liset kuolinajat ja -paikat.

Tiedot voitte ilmoittaa sukuhaarojenne yhteyshenkilöille tai suoraan minulle

osoitteeseen:

Venalhontie 13, 21250 Masku

tai puhelimitse:

02-432 0221

tai sähköpostilla:

arto.ojanen@dnainternet.net

Arto Ojanen

Lapsuuteni joulu

Ensin oli joulun odotus
se alkoi kansakoulun kuusijuhlassa.
Laulettiin ”Enkeli taivaan”
ja se paimenten näkemä
taivaallinen kirkkaus
sai lapsen mielikuvituksen
valloilleen.
Siitä tuli niin hyvä olla.

Koulun kuusijuhlassa oli aina myös
joulunäytelmä, jota oli viikkoja
harjoiteltu sinnikkäästi
opettaja ohjasi meitä viisaasti
välillä moittien, välillä kehuen
useimmiten kannustaen
epäonnistumisia ei ole jäänyt
mieleen, vain miellyttäviä muistoja.

Sitten joulun odotus kotona?
Äiti siivosi monta päivää,
että koko talo tuoksui puhtauttaan.
Yhdessä äidin kanssa
leivoimme pipareita,
ässiä, sydämiä ja tähtiä...
leipominen venyi usein yöhön saakka
jolloin pimeys ympärillä tuntui
kuiskivan salaperäisesti...

Jouluaattoamuna
tuotiin kuusi sisälle
Äiti levitti tuoksuvan puhtaat,
kesällä järvellä pestyt,
raitamatot lattialle.
Sen jälkeen joulusaunaan.
Kireä pakkaslumi narskui askelten alla,
saunatiellä.
Mikä ihana hiljaisuus, rauha
laskeutuikaan
aattoiltana, kotiin,
joululta tuoksuvaan.
Radiossa laulettiin ”Enkeli taivaan”
Siitä tuli niin hyvä olla.

Sivukylistä käytiin harvoin kirkossa,
mutta erään kerran eno vei meidät
autollaan joulukirkkoon.
Kynttiläkruunut ja urkujen soitto
saivat aikaan ihmeellisen tunnelman.
Jälleen laulettiin ”Enkeli taivaan”

ja paimenten näkemä taivaallinen
kirkkaus sai lapsen mielikuvituksen
valloilleen.
Siitä tuli niin hyvä olla.

Paula Rintamaa

Kuulumisia kiireenkin keskellä

Tänä sateisena syyspäivänä ajatuksissani
ovat ahkerat, yritteliäät ja monin eri tavoin
lahjakkaat Leppäsen suvun ihmiset. Mietin,
missä muutama sata suvun jäsentä tälläkin
hetkellä vaeltaa. Tiedän, että meitä on ympäri
Suomea ja joitakin ihan Amerikassa saakka.
Pohdiskeluni takana on ajatus kuulumisten
vaihtamisesta. Olisi todella hienoa, jos jokai-
sesta perheestä, Manassen ja Marjaanan jälke-
läisistä, välittyisi jotakin tietoa vaikkapa vain
kerran vuodessa. Mainio tiedonvälityskanava
olisi yhteinen lehtemme Leppäsläinen. Lehdestä
voisimme lukea mitä meille itse kullekin
kuuluu, onko elämämme onnellista, työntäy-
teistä vai onko jonkun sukulaisemme elämä
vaikeuksia täynnä.

Ihmisillä on yleensä kova kiire. Syyt vain
vaihtelevat ja on mahdotonta sanoa, onko
jonkun toisen kiire arvokkaampi tai esteel-
lisempi kuin toisen. Minulla itsellenikin on
aina olevinaan kiire. Tekemistä tuntuu olevan
enemmän kuin seitsemälle päivälle viikossa.
Usein pohdin, että mitä tekisin jos minulla
olisi enemmän aikaa vapaasti käytettävissä.
En tiedä vastausta, en myöskään tiedä olisiko
jokin muu tekeminen mukavampaa tai jotenkin
muuten parempaa. Me ihmiset olemme harvoin
tyytyväisiä elämäämme. Tavoittelemme mielel-
lämme aina jotain parempaa, tietämättä onko
sitä parempaa edes olemassa. Joinakin päivinä
olen ihan oikeasti tuntenut ja ajatellut, että tämä
päivä on hyvä ja voin sydämestäni olla siitä
kiitollinen, koska asiani voisivat olla huonom-
minkin. Mahtaako pitää paikkansa vanha sanon-
ta, että oppia ikä kaikki?

Rakkaat Leppäsläiset, olkaa aktiivisempia
kertomaan kuulumisistanne. Kun tiedämme
enemmän toisistamme, voimme myös olla
enemmän mukana toistemme iloissa ja suruissa.

Uskon, että tieto siitä, miten meidän Leppäsläisten elämä sujuu ja mitä meille kulloinkin tapahtuu kiinnostaa jokaista suvun jäsentä. Vaikeissa asioissa meillä on mahdollisuus auttaa toisiamme ja iloisissa tapahtumissa voimme riemuita yhdessä ja tuntea yhteistä ylpeyttä Leppäsläisyydestä.

Sukuseuramme hyvinvoinnin vaaliminen vaatii runsaasti energiaa. Onneksi aina löytyy joitakin tarmokkaita ja taitavia työjuhtia, jotka ovat valmiit ponnistelemaan yhteisen hyvän puolesta. Kiitos heille! Nämä työjuhdat ovat juuri niitä ahkeria sukulaisia, jotka mahdollistavat tämänkin lehden ilmestymisen. Oma osuuteni on vaatimatonta, mutta tietysti sekin on tärkeä, niin kuin kaikkien lehden tekoon osallistuneiden kirjoittajien ja kuvia lähettäneiden.

Leppäsläiset, älkää kätkekö kynttiläänne vakan alle, vaan antakaa sen loistaa valoaan jokaiselle Manassen ja Marjaanan jälkeläiselle.

Terttu Huhtamaa

Leppäsläisten sukuseura ry:n puheenjohtaja

Lopuksi

Tämän Leppäsläisen sivumäärä jäi viimekertaisesta pienemmäksi. Toivottavasti se ei ole merkki mistään alaspäisestä kehityssuunnasta leppäsläisten kiinnostuksessa lehteään ja sukuseuraansa kohtaan. Luultavasti kyse on vain tilapäisestä notkahduksesta osallistumisaktiiviteetissa.

Aihetta huoleen kuitenkin on. Lehden toimintakunta jakaa sen yhdessä seuran puheenjohtajan kanssa: meidän pitäisi kiireenkin keskellä entistä enemmän olla yhteydessä sukulaisiimme, kertoa kuulumisiamme ja hyödyntää omaa sukulehteämme.

Jospa yllättäisimme seuraavassa numerossa, ylittäisimme korkeaksi koetun kirjoittamiskynnyksen ja ilahduttaisimme toisiamme muhkealla määrällä juttuja! Ties millaisia kirjoittajakykyjä siellä vakan alla lymyääkään! Emme peräänkuuluta korkeatasoista tekstin muotoilua puhumattakaan taiteellisista ansioista – ne jääkööt toisenlaisten lehtien huoleksi. Tavallinen arkipäiväinen, kotoinen kielenkäyttö olkoon leppäs-

läisten kertomataidetta! Ja vapaaehtoisuus ja omaaloitteisuus säilykööt johtotähtenä edelleenkin.

Emmehän halua, että sukulehtemme kävisi tarpeettomaksi! Siinä tapauksessa kohtalokkaat vaikutukset yltäisivät seuran koko toimintaan ja olemassaoloon, joista meidän on pidettävä hyvää huolta. Meidän on – puheenjohtajan sanoin – vaalittava sukuseuramme hyvinvointia. Mitään ei saa ilmaiseksi, vähäpätöinenkin asia vaatii työtä, pienenkin edistysaskelen eteen on nähtävä vaivaa.

Miten yksityinen sukuseuran jäsen voi käyttää energiaansa yhteiseksi hyväksi? Hän voi ostaa seuran myymiä painotuotteita, jotka ovat yhdistyksen tärkein tulolähde, ja kannattaa tällä tavoin sukuyhteisön toimintaa. Hän voi avustaa sukulehden toimitusta keräämällä ja hankkimalla aineistoa tai lähettämällä lehteen kirjoituksia, mikä edesauttaa julkaisutoimintojen jatkuvuutta ja sitä kautta seuran taloudellista selviytymistä. Hän voi osallistua keskeisimpään toimintamuotoon, joka kolmas vuosi järjestettäviin sukujuhliin, ja vahvistaa näin yhteishenkeä ja seuran kehitysmahdollisuuksia. Hän voi lisäksi tehdä eri tavoin lapsille ja nuorille keemme ohjat otettuaan pystyvät kokemusta omaavina luotsaamaan seuraa eteenpäin. Hän voi myös harkita osallistumista seuran hallituksen työhön, jossa hänellä on tilaisuus käyttää taitojaan ja toteuttaa itseään mielenkiintoisten asioiden parissa.

Jokaiselle halukkaalle löytyy tarvittaessa jokin vaikutuskeino. Seuraavaksi sellaista voisi kokeilla esimerkiksi kesällä 2007, jolloin hallitus järjestää viidennen sukutapaamisen. Juhlan onnistuminen edellyttää suunnittelua ja ennen kaikkea runsasta osanottoa. Tervetuloa viettämään silloin yhteisiä hetkiä läheisten kanssa sukuseuran piirissä!

Seuraavan sukulehden aika on sitten jälleen vuosi juhlan jälkeen eli 2008. Siihen asti: terveyttä ja hyvää vointia sekä iloista mieltä kaikille lukijoille!

Leppäsläisen toimituskunta

Joulukuun alussa ilmestyy kirja

TARUA JA TOTTA KANKAANPÄÄSTÄ

VIHTILÄJÄRVEN KAUPPIAS

MATTI LEPÄNTALO

Arvo Leppäsen kertomuksia 1800-luvun lopusta
1900 luvun loppuun. Eloisia, hauskoja, traagisia ja
surullisia, mutta aitoja kertomuksia savun, Vihtiläjärven,
Kankaanpään ja koko Suomen tapahtumista ja historiasta
kapina-aika ja sota-ajat mukaan lukien. Noin 400 sivua.
Kirjassa esiintyy eri yhteyksissä noin 500 henkilöä.

Myyntipisteitä ovat Kankaanpäässä Kankaanpään Taito-Tiimi, (Postellin talo)
P. 02-578 7080, Kankaanpään kirjakauppa P. 02-572 2800, Esko Mäkipää P. 02-572 1115,
Matti Lepäntalo Helsinki P. 09-67 37 27. Kirjaa voi tilata kaikista kirjakaupoista ilmoitta-
malla tekijän ja teoksen nimen. Kirjakaupoista ja -myymälöistä saa mukaan pankkisiirtolo-
makkeen. Muuten voi maksaa tilille nro 572207-241918 Matti Lepäntalo-STIPENDITILI.

Hinta 29 euroa

*Kulujen jälkeen mahdollinen tuotos tallennetaan erilliselle rahastotilille Leppäsläisten suku-
seuran jäsenten koulutukselliseen käyttöön myöhemmin määriteltävien sääntöjen mukaisesti.*